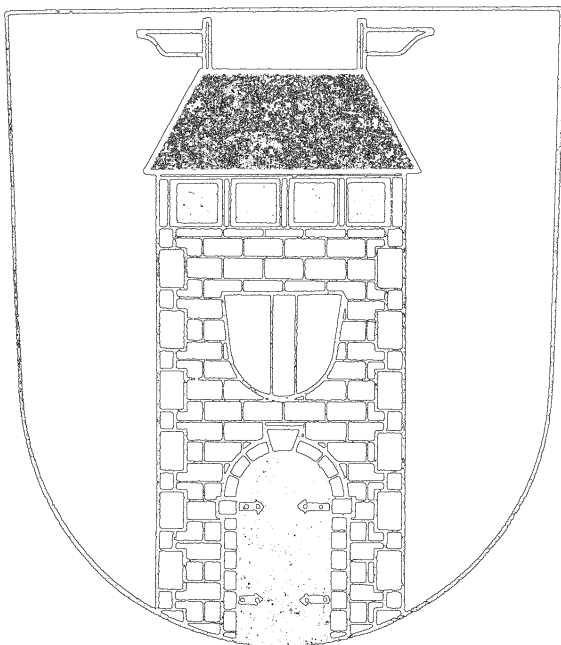

Budišovský zpravodaj

3/2003

Z OBECNÍHO ÚŘADU

Ze zasedání zastupitelstva obce Budišov dne 14. srpna 2003

Obecní zastupitelstvo zmocnilo starostu obce k podpisu notářského zápisu o převodu zámku a zahrady do majetku obce Budišov, schválilo prodej pozemku p. č. 4577/5 v k. ú. Budišov a uložilo zastupitelům dopracovat smlouvu s okolními obcemi na úhradu provozu sběrného dvora v Budišově, zaslat dopis neplatičům přípojek vody a plynu a dořešit situaci v hasičských sborech Budišov.

ZPRÁVY

Sběrný dvůr

Mnohý z vás si cestou z Budišova do Kojatína všiml černé skládky nedaleko této silnice. Paradoxně se čas od času objeví před vraty sběrného dvora a je jasné, jak vzniká. Někdo sem veze odpad v době, kdy nemá dvůr otevírací den, popř. po uzavírací době, a aby jej nemusel vézt nazpátek, jednoduše jej vyklopí před vrata dvora. Toto jednání se vymyká zdravému rozumu.

Ve snaze předejít tomuto nežádoucímu jevu znovu uvádíme základní údaje týkající se sběrného dvora.

Sběrný dvůr má otevřeno:

Středa	13 00 – 17 00 hod
Sobota	8 00 – 13 00 hod

Do sběrného dvora lze dovážet papír, železo, plasty, ojeté gummy, plechovky od barev, suť, větve, shrabané listí a další, s tím, že je nutné mít tento odpad roztríděný (jednak kvůli kontejnerům, které jsou zde určeny pro jednotlivé druhy odpadů, a v neposlední řadě pro jeho rychlé vyložení a přemístění).

V Budišově se pořád něco děje

O zábavu bylo tentokrát postaráno pro děti. Organizátorem této snad úspěšné akce byly, jak už se stalo tradicí, budišovské ženy. Samozřejmě za vydatného přispění jejich příznivců z řad mužů. V nemalém počtu se aktivně na přípravě a průběhu akce zúčastnily i děti. Tentokrát se dětské odpoledne neslo v duchu názvu „Za dětským úsměvem“ a konalo se 15. června.

Na realizaci programu se podílelo 28 dětí a 26 dospělých. Dalších 12 budišovských žen a jejich příznivců přispělo svou pomocí při organizaci celého odpoledne. Všechny je zde vyjmenovat ani nelze. Snad bych zde vyzdvihla práci Josefa Šabackého ml., který se bezplatně postaral o ozvučení a ještě se aktivně účastnil programu.

A teď několik slov k programu. Nejmenší děvčata si připravila vystoupení se svými panenkami. Starší děti zatančily sérii lidových tanců. Za doprovodu flétny, na kterou hrála Iva Toufarová, zazpívala Markéta Jarošová.

Ženy si vyzkoušely, jak nelehké to mají mažoretky, ve svém vystoupení na skladbu Poupata a jako zrcadlo k tomuto vystoupení posloužil výkon dvou profesionálních mažoretek, Lenky Sýkorové a Anety Ditrichové.

Hlavním bodem programu byla pohádka O chytrém Honzovi v režii Romana Klímy a Ivoše Jindry. Na závěr se děti přesvědčily, že i „dospělí si mají kde hrát“ ve scénce parodující hit skupiny Katapult.

Svým dílem k úspěšnému odpoledni přispěla i skupina historického šermu a celý program uzavřeli, stejně jako loni, vojáci z posádky v Náměšti nad Oslavou, kteří předvedli ukázky

bojového umění a ukázky z výcviku služebních psů.

Na závěr bych chtěla poděkovat všem účinkujícím a organizátorům, kteří této akci věnovali nemálo ze svého volného času (její příprava trvala asi měsíc). Rovněž bych chtěla poděkovat našim sponzorům.

Vítání mezi námi budou všichni zájemci, kteří chtějí aktivně přispět k tomu, aby se lidé z Budišova a okolí dobře bavili a nemohli si stěžovat, že se v Budišově nic neděje. Přijďte mezi nás.

Vlasta Vrbová

Občané nesouhlasící s výstavbou úložiště radioaktivních odpadů zakládají sdružení.

Schůzce se SÚRAO (viz následující článek) o dva dny předcházelo veřejné jednání přípravného výboru pro založení občanského sdružení, jehož cílem bude výstavbě hlubinného úložiště zabránit. V obecní knihovně v Budišově se dne 27. července sešli zástupci nespokojených občanů z Budišova, Rudíkova, Nárámče, Hodova, Oslavičky a Vlčatína. Jako host byl přítomen Ing. Zdeněk Nadrchal, zakladatel hnutí Bezjaderná Vysočina a krajský koordinátor protijaderných iniciativ.

Byl ustaven šestnáctičlenný přípravný výbor a schválen návrh stanov. Občanské sdružení bude užívat název Zdravý domov Vysočina. Jeho úkolem bude shromažďovat argumenty proti výstavbě, účastnit se veřejných řízení ve věci úložiště vedených, získávat představitele obcí pro odmítavý postoj vůči úložišti, působit jako prostředník mezi nimi a občany, zprostředkovávat využití odborné a právní pomoci obcím a občanům výstavbou

úložiště poškozeným a organizovat akce, jež mají vyjádřit nesouhlas obyvatel lokality s plány SÚRAO. Ustavující valná hromada je plánována na září, zájemci o členství mohou členy přípravného výboru kontaktovat.

SÚRAO v Budišově

Dne 29. července 2003 zavítali do Budišova představitelé Správy úložišť radioaktivních odpadů. Delegaci tvořili Ing. Vítězslav Duda, MBA, ředitel SÚRAO, Ing. Věra Šumberová, tisková mluvčí, a RNDr. Jiří Slovák, odborný geolog. Na setkání byli pozváni zástupci obecních samospráv lokality Budišov a také zástupci občanských iniciativ. Starosta Budišova, pan Ladislav Pěta, přítomné přivítal v zasedací síni obecního úřadu. Vzhledem k tomu, že schůzka se konala na žádost SÚRAO, přenechal řízení celé akce panu Dudovi. Ten seznámil přítomné s problematikou vzniku radioaktivních odpadů a nakládání s nimi, dále pak se statutem a posláním Správy úložišť radioaktivních odpadů a s legislativním rámcem, jímž se při své činnosti řídí. Vysvětlil jednotlivé etapy procesu vyhledávání lokality vhodné pro vybudování hlubinného úložiště. V současné době byla dokončena první etapa – hodnocení celého území České republiky na základě dostupných archivních údajů. Další etapy prací budou probíhat v celkem šesti lokalitách, z nichž jednou je i Budišov. V letech 2003-2006 by měla proběhnout letecká měření, na jejichž základě bude potvrzena vhodnost lokality a zúženo území pro provádění průzkumných prací. Geologický průzkum včetně vrtných prací by pak mohl začít v roce 2006. SÚRAO ústy svého ředitele prohlašuje, že má zájem o co nejlepší spolupráci s obcemi, průzkumnými pracemi dotčenými. Je připraveno všechny námítky a připomínky zapracovat do své koncepce tak, aby byly oprávněné požadavky obcí a obyvatel zohledněny. (Na přímý dotaz, zda to znamená, že SÚRAO počítá s tím, že mu budou obyvatelé lokality svými připomínkami s projektem úložiště vlastně pomáhat, odpověděla paní Šumberová kladně.) Na druhé straně je třeba říci, že případný nesouhlas obcí a občanů práce nezastaví, SÚRAO plní úkol, uložený vládou a pouze vláda může svým usnesením koncepci nakládání s radioaktivními odpady měnit.

Přítomní zástupci obcí vznesli řadu námitek, týkajících se celého procesu. Vyjádřili znepokojení nad tím, že práce mají probíhat bez ohledu na jejich nesouhlas. Poukázali na nepřijatelnost celé koncepce a na nelogičnost toho, že radioaktivní odpady se produkují bez ohledu na to, že definitivní způsob nakládání s nimi ještě není znám. Vylučujícími faktory pro lokalitu Budišov by mohla být hustota sídel, existence přírodního parku Třebíčsko a nepříznivá radiologická situace v lokalitě (výskyt radonu). Nepřijatelný je rovněž objem vytěžené zeminy (cca milion metrů krychlových) v případě výstavby úložiště.

Místy emotivní diskuse trvala asi dvě hodiny, poté zástupci SÚRAO odjeli na další setkání do Třeště se zástupci lokality Rohozná. Ještě před tím požádali zástupce obcí o spolupráci při šíření svých propagačních materiálů mezi občany, projevíli zájem o pronájem kanceláře v prostorách obecního úřadu za pro obec výhodných finančních podmínek a nabídli zaplatit představitelům obcí účast na exkursi do podzemního výzkumného komplexu Gorleben (Spolková republika Německo).

Navštivte památku UNESCO

Památky světového dědictví UNESCO (World Heritage List) se přiblížily k Budišovu, jak jen to nejvíce šlo. 15 km je to do Třebíče, kde byla 3. července 2003 na seznam světového dědictví zapsána společná památka židovské čtvrti a židovského hřbitova s bazilikou sv. Prokopa v bývalém benediktinském klášteře.

Možná si to ani plně neuvědomujeme, ale v naší republice je památek UNESCO velmi mnoho. Počtem dvanácti zápisů z celkových 754 patříme v absolutním počtu na 16. místo na světě (!), s Portugalskem a Švédskem, před Japonsko, Polsko, Peru... V počtu památek na jednotku plochy jsme mezi zeměmi s více než pěti záznamy na 3. místě za Belgií a Nizozemím.

Přitom v kraji Vysočina jsou 3 památky UNESCO (ještě Telč a Zelená Hora u Žďáru). Jižní Morava pak obsahuje 6 památek (vila Tugendhat v Brně, Lednicko-Valtický areál a zahrady v Kroměříži), což je celá polovina všech záznamů v republice.

Je třeba si toho vážit a děkovat všem, kdo se o další záznamy zasloužili, zejména bývalému starostovi Třebíče MVDr. Pavlu Heřmanovi, který má bezesporu největší zásluhu o záchranu této unikátní světové památky.

lfd

Budišov v Budišově

9. srpna 2003 se vydala skupina fotbalistů v doprovodu příznivců fotbalu do Budišova nad Budišovkou, kde se konal již 2. ročník turnaje starších pánů. Na městském úřadě nás přivítal místostarosta Rostislav Němec. Po diskusi a seznámení s problémy a úspěchy města následovala prohlídka hráze přehradní nádrže Kružberk, známé nyní jako „Velké sedlo“.

V odpoledních hodinách byl zahájen fotbalový turnaj, kde si naše mužstvo vedlo úspěšně, když o finále přišlo až v penaltovém rozstřelu a v souboji o třetí místo suverénně porazilo Fulnek. Turnaj vyhrál domácí Budišov před Opavou, našimi borci a Fulnekem.

Závěrem snad jen poděkování za dobrou reprezentaci naší obce panu Jiřímu Volavkovi a panu Jiřímu Hortovi za bezchybnou organizaci akce.

PP

Regionální výstava králíků

O pouti, resp. 16. a 17. srpna, se v chovatelském areálu v Budišově uskutečnila regionální výstava králíků a místní výstava drůbeže, holubů a exotů. Je to již delší doba, kdy jsme měli naposledy možnost obdobnou výstavu v tomto areálu navštívit.

Výstavu provázelo úmorné vedro, což nesvědčilo především králíkům a drůbeži. Nutno dodat, že se ve slámou vystlaných koticích s dostatkem vody a vítanou sprchou

drželi statečně. Podle katalogu se dalo zjistit, že ve 25 kolekcích je kolem 120 kusů králíků. Hned na začátku byla velká plemena jako belgický obr, vídeňský bílý a novozélandský bílý. Následovali je český lustič, ruský černý, stříbřitý malý a na samém konci kotců byla plemena castorex a angora. Těchto několik vyjmenovaných plemen dává tušit, o jakou pestrost králíků se jednalo, a i laik musel obdivovat jejich krásu.

Ve středu areálu v drátěných voliérách pobíhaly kachny ruanské, české slepice zlatě kropenaté, leghornky bílé, hedvábníčky, holokrčky i plemena jako bojovnice ko–kunkei.

V budově areálu upoutala pozornost expozice se 130 holuby, mezi nimiž byla plemena jako moravský pštros, polský rys modrý šupinatý, benešovský bílý, český stavák, anglický kudrnáč a dánský rejdič červený. Zpestřením, nejenom pro děti, bylo 65 exotů, jako andulky, korely, papoušci a slavíci, nacházející se rovněž v budově areálu. Posuzovatelé udělili za nejlépe hodnocená zvířata celkem 17 čestných cen.

Bohatá tombola, ve které každý los vyhrával některou z cen, byla možná díky sponzorským darům. Na výstavě si mohli návštěvníci některé z vystavovaných exponátů koupit a rozšířit tak svůj chov o zajímavá, popř. nová plemena. K sehnání zde bylo i něco ze včelích produktů, jako med či svíčky ze včelího vosku.

Celkově lze regionální výstavu králíků hodnotit kladně. Byla přínosem pro všechny, jak pro chovatele, kteří si měli možnost předat své poznatky, tak pro návštěvníky, kterých se zde sešlo přes 700, z toho bylo 350 dětí, které měly vstup zdarma. Výstavnímu výboru patří poděkování za organizaci této náročné akce spojené s přáním, aby chovatelé do svých řad získali nové mladé zájemce o tuto bohumilnou činnost.

V příštím roce oslaví základní organizace Budišov, která má v současné době 22 členů, již 40. výročí založení. Všichni se již nyní připravují na důstojnou oslavu tohoto výročí, jejímž vyvrcholením by měla být krajská výstava „O pohár Vysočiny“.

Text sestaven na základě informací předsedy výstavy Josefa Dobrovolného a katalogu výstavy

Budišovský prázdninový kaleidoskop

„Je málo brabců“, povídá mě jednou u Václava Karel Eichlerů. „Aji vlaštovek“ doplňují. „**A to není dobře**“, dodal a dál mi ukazoval zažloutlé fotky z dávného Budišova. Kde se ztrácí ti hašteřiví vrabci se svými neupravenými hnízdy? A kam mizí elegantní vlaštovky, které nás tady sice sobecky nechají na pospas zimě, ale zase nám na svých hbitých křídlech přinesou nové jaro?

Ve Zpravodaji č. 1/2002 jsem popisoval svůj sen nebo vizi **budoucího Budišova**. Zmínku o tom, že turisté tady budou platit v euro, mně někteří čtenáři vyčítali. Od 14. června 2003 za pár let to bude realita, protože ti osvícení z Budišova (i z celé republiky) volili ANO pro EU. Teď bude záležet na každém jedinci, obci, kraji i našem mikroregionu Horácko, jak tuto šanci využijeme. Nesmíme se bát, více si věřit a bojovat! Jako naši dědové, kteří svými „zlatýma rukama“ postavili předválečné Československo do první desítky vyspělých zemí světa! Je to jako při svatbě – ANO je počátkem snažení, které přináší radosti i starosti, vítězství i prohry. Jsme na začátku, je to šance pro šikovně a pracovitě. Chce to vizi a za tou trpělivě jít!

Jó, **chvála trpělivosti**. Pozorovali jste orače, třeba pana Řezáče, při práci pod Brcama? Řeknete si, na co se dívat? Jezdí pomalu polem, se řvoucím zeleným monstrem John Deer po rozsáhlých lánech (dříve to bylo s koňmi či kravkami s jednou radličkou). Zabere šířku 5 metrů, za ním zemitě voní rodná zem, pořád dokola, zítra zase a na jaře znovu. Já, netrpělivý, bych se z toho asi zbláznil. Ale je dobré si uvědomit, jak se ten chléb náš vezdejší trpělivě získává!

O sobotní noci 28. června hřměla jinak klidnou ulicí Novou, na památku Ladě Drápelového zvanou Fityštrase, ryčná reprodukováná hudba a zpěvy. Byť nepozván, „chca – nechca“ jsem se také „zúčastnil“, spolu s ostatními obyvateli této jinak klidné čtvrti, hlučné oslavy narození slečny Elen Klímové (27. 6. 2003). Ta, společně s maminkou, zažila jistě klidnější noc v třebečské porodnici. **Přetrpěli jsme to** všichni, a tak všem novým Budišovákům přejme život stejně bouřlivý a nekonečný, jak hlučně-nekonečná byla oslava jejího příchodu na svět (i naše nechtěně probdělá noc). Jó, soukromí je svaté, ale nesmí překračovat hranice soukromí ostatních...

To jednou o víkendu jsem sledoval budišovské motoráčky, které už více jak 100 let vozí Budišováky do světa i do práce. Řádně houkaly u Řihákových a Kašparových, ale vždy byly téměř prázdné. A tak se ptám: bude se **ještě za 10 let** jezdit tou romantickou krajinou k Hornímu lesu a Rudíkovu, či na druhou stranu na Studenec?

Pamatujete ty **bezpečně** budišovské časy, kdy se klíče od domu „schovávaly“ pod rohožkou, nebo do truhlíku s petunkami, jak ho ukrývala moje teta Pospíšilová od nádraží? Děcka sem tam ukradla ovoce, dospělí nějakou lucerku či trochu dřeva z lesa. Moderní doba s pochybnou morálkou, nekorigovanou svědomím či Bohem, skýtá nevidané a netrestané možnosti. V Budišově mizí sochy z parku, peníze ze spořitelny (koncem srpna dopadli pachatele), doklady a platební karty z aut a také náradí pro živnost. Nejsou policisté, kteří nás mají chránit. Zatím tady ještě nelétaly kulky...

Řidiči jezdí přes Budišov jako šílenci, řekl Karel Pavlíček při návštěvě. Jistě to potvrdíte i vy. Dřív se asi vyhýbali výmolům, teď zneužívají ke svému předvádění, či co je to za úchylku, kvalitní silnici. A **policie z Budišova zmizela**, stejně jako ti vrabci.

„A to není dobře“, opakují. Vždyť třeba u Václava je složitá křižovatka, množství lidí, dětí, cyklistů, aut...

Jó, u Václava. Sousoší je, spolu s originální kostelní věží, další dominantou obce, tak milou nám, Budišovákům. Je to střed náměstí, a je teď krásně upraveno, díky pracovníkům OÚ. Ještě by se tam šikly nějaké květiny, co říkáte, občané?! Vždyť přece nemůžeme **vstupovat do Evropy se zanedbanými památkami**, svěřenými nám našimi předky! Také si ještě pamatujete, jak dříve lidé, byť sedření prací na hospodářství, každou sobotu odpoledne uklízeli před svými domky i statky...

Stromy na Brcích ztěžka vydechovaly, asfaltka před sokolovnou plakala lepkavým pláčem. Břízky shazovaly lístky jako zlaté dukáty. **Čekání na déšť!** Nic nového pod žhavým sluncem, i Karel Čapek psal: „Je sucho, sucho, sucho, kéž by aspoň pár kapiček na travičku“. Brambore nebudó, kadlátka só na zemi (nebude ani na šiške s makem?). Příroda se vydává z posledních sil. „Ječmen sype dobře, pšenica je horší,“ zhodnotil úrodu Vlastik Vrzalů. Copak si pro nás příroda připraví na podzim? A nenapiše někdo inovovanou pohádku „Voda nad zlato“? Jak je dobře, že obecní úřad do Budišova zavedl vodu z Mostiště...

Jó, a tímto nám taky uschnul trávník na zahradě, čehož jsem využil k údržbě sekačky. 25 let stará mašinka z DIU Jevička, značně omšelá, stále dobře funguje. **Je taky v nejlepších rukou.** Zdeněk Sedláček jí svařuje „karoserii“, Pavel Železný spraví elektriku a Leoš Karasů dobrousí nože. „Hod' ju už do šrotu“, říkal teď Zdeněk, ale opět přivářil odpadající kolečko. Mám rád tradici i staré, fungující věci, kterých se už dotýkalo tolik rukou...

K dovoleným patří návštěvy. Na chatě za Karasovými nás navštívili: Prof. Blažek s manželkou, Karel Pavlíček s paní, švagr a švagrová, paní učitelky Lorenčíková (s dcerou) a Procházková (rozené Manovy), bratr Vláďa a moje dcera s manželem. Ještě jsem hrával tenis v Náramči s bývalým přeborníkem ČR v dorostu Zdeňkem Suchánkem z Přerova. A že všechny neznáte? Nevadí, já vaše návštěvy také neznám. Ale pokud byly tak příjemné, jako ty naše, prožili jste **poetický čas**, byť asi i na vás útočila hejna vosů a jiného bodavého hmyzu. „Ty svině“, vypůjčím si slova Jakuba Demla, kněze a básníka z Tasova. Jó, další prázdniny nám utekly mezi prsty a na Horácko se stěhuje babí léto...

Ne všechno se dozvíte z úřední desky OÚ, z internetu, od budišovských klepen (moje škoda, že žádnou neznám), z obecního rozhlasu, z kázání pana faráře či BIS (není to státní Bezpečnostní informační služba), nýbrž Budišovská informační služba v novinovém stánku Heleny Kafoňkové. Dokonce ani ne v hospodě. Takže čtěte Zpravodaj. Ten, až vyjde číslo 4/2003, oslaví pětiletku. První měl 11 stránek, teď až 57. Snad vydrží vycházet dlouho, aspoň do doby, do kdy bude jezdit budišovská železná dráha. Chce to jen nápadité redaktory a **trpělivé a laskavé čtenáře...**

A to be belo moc dobře!

Ing. Rostislav Tesař

Méně než tři – „nepromítáme“

V dobách, kdy většina z nás doma ještě nevladla televizi, byla sokolovna místem, kde jsme měli jedinou možnost setkání s filmem. Návštěva filmových představení byla pro nás svátkem. Před každým filmem všechny v sále vítala reprodukováná hudba, a my jsme se tak, prostřednictvím Ladislava Vrby, seznamovali s nádhernými písněmi Ray Charlese, nebo melodiemi orchestru Karla Vlacha. Sokolovna měla i své stálé návštěvníky, jako Jana Hedeju a paní Albinu Bednářovou. Té jejich pravidelnosti jsme se v té době usmívali.

Bylo zde však jedno úskalí. Do kina muselo přijít minimálně osm až deset diváků, aby se mohlo promítat. Ještě dnes si vzpomínám na chvíle, kdy požadovaný počet ne a ne přijít a my obíhali hospody a domy našich kamarádů, abychom je k návštěvě kina přemluvili. Někdy se to i přes vynaložené úsilí nepovedlo, a to pak pan Smrček, který seděl u kasy, pronesl pro nás zdrcující ortel – dnes nepromítáme.

Vzpomněl jsem si na to ve chvíli, kdy jsme začátkem června letošního roku seděli při veřejném zasedání zastupitelstva na obecním úřadě, vedle zastupitelů obce, dva. Pokud se ohlédnou zpátky, stejně tak se dělo i při předcházejících veřejných zasedáních.

Dnes už nemám ten mladistvý elán, abych jako před lety běhal po domech a přesvědčoval, a tak si kladu otázku – kde jsou občané Budišova?! Nejsou zde z důvodu toho, že svým zvoleným zástupcům bezmezně důvěřují, anebo na veřejná zasedání nechodí, jelikož si myslí, že stejně nemohou nic změnit? Nebo je to tím, že Budišov pro ně končí plotem jejich zahrádky (pokud tomu tak je, tak by neměli říkat, že jsou z Budišova, ale, že bydlí v Budišově), nebo je jim to naprosto „fuk“?!

Nedokáží si na tuto otázku odpovědět, přesto bych obecnímu zastupitelstvu navrhl, aby ve chvílích, kdy se na veřejné zasedání nedostaví více než tři občané, starosta, stejně jak před lety pan učitel Smrček, pronesl – dnes nezasedáme!

Karel Pavlíček

Bylo za komunistů levněji?

Pro představu, kolik utratíme dnes za stejné zboží či služby ve srovnání s dobou před 20 lety, mohou posloužit statistická data o cenách výrobků a služeb. Pouhé porovnání cen však neřekne nic, musíme vzít v úvahu rozdílnost průměrných mezd (v roce 1983 to bylo 2 790 Kčs, v polovině roku 2003 činí průměrná mzda 17 084 Kč). Pokud vydělíme dnešní mzdu tou před 20 lety a tímto koeficientem vynásobíme tehdejší ceny, můžeme velmi přibližně porovnávat. Přesně to bohužel nejde. Dnes jsou ceny velice rozdílné, často se mění, a přestože ČSÚ vydává přehled průměrných cen některých druhů zboží, mnoho je nutné odhadovat. Také celková životní úroveň může být trochu jiná, dříve byly rodičovské příspěvky a další výhody, dnes jsou zase různé, někdy i velmi rasantní, slevy, stavební spoření, dotace apod. Dříve také byly podstatně větší úroky u vkladů v bankách (deseti až dvacetinásobné) než dnes. Také nejsou zahrnuty průměrné důchody, což by bylo velmi komplikované. Některé zboží či služby je těžké srovnávat, neboť se liší podmínky jejich ocenění (poplatky za telefon), jiné se srovnat nedají (dříve nebyly mobilní telefony, dnes zase budete velmi těžko shánět černobílý televizor nebo

gramofon). Ale pro přibližnou představu, kolik výdělečně činný člověk utratí za určitý druh zboží nebo služeb, by následující tabulka mohla stačit. V prvním sloupcu je stručný popis zboží či služeb, ve druhém cena v roce 1983, ve třetím je cena roku 1983 přepočtená koeficientem rozdílu mezd, ve čtvrtém cena dnešní (při zachování co největší srovnatelnosti dnešního a tehdejšího druhu zboží nebo služeb), pátý sloupec udává poměr dnešních cen k cenám tehdejším – pokud je větší než 1, jsou nyní ceny tolikrát větší, a je-li toto číslo menší než 1, je dané zboží či služba dnes levnější. V posledním sloupcu je poměr opačný – pokud je větší než 1, byly dříve ceny tolikrát větší.

lfd

Prameny:

Čísla pro každého, Federální statistický úřad, SNTL, Praha 1984

Údaje ČSÚ 2003 (www.csu.cz), ceníky roku 2003, firemní reklamy

zboží, služby	cena 83	83 × koef.	cena 03	03/83	83/03
Chléb kg	2,60	15,92	14,70	0,92	1,08
Mouka hrubá kg	3,80	23,27	9,00	0,39	2,59
Rýže 1. jakost kg	10,00	61,23	19,00	0,31	3,22
Brambory kg	1,60	9,80	9,00	0,92	1,09
Maso hovězí přední s kostí kg	17,00	104,10	70,00	0,67	1,49
Maso hovězí zadní bez kosti kg	46,00	281,67	143,00	0,51	1,97
Maso vepřové pečeně kg	46,00	281,67	130,00	0,46	2,17
Maso vepřové bůček kg	20,00	122,47	77,00	0,63	1,59
Kuře kg	30,00	183,70	55,00	0,30	3,34
Kapr živý kg	20,00	122,47	70,00	0,57	1,75
Filé z tresky mražené kg	25,00	153,08	130,00	0,85	1,18
Šunka kg	100,00	612,33	150,00	0,24	4,08
Salám turistický kg	60,00	367,40	120,00	0,33	3,06
Párky kg	25,00	153,08	60,00	0,39	2,55
Máslo kg	40,00	244,93	110,00	0,45	2,23
Rostlinný tuk kg	18,80	115,12	55,00	0,48	2,09
Olej 0,6 kg	15,20	93,07	26,00	0,28	3,58
Mléko 2% l	2,00	12,25	13,00	1,06	0,94
Sýr 30 % kg	19,00	116,34	110,00	0,95	1,06
Vejce kus	1,40	8,57	2,30	0,27	3,73
Cukr kostkový kg	8,00	48,99	20,00	0,41	2,45
Káva zrnková kg	240,00	1469,59	160,00	0,11	9,18
Čaj gruzínský kg	190,00	1163,43	300,00	0,26	3,88
Čokoláda hořká kg	130,00	796,03	150,00	0,19	5,31
Jablka kg	5,30	32,45	24,00	0,74	1,35
Pivo lahvové 10° 0,5 l	1,70	10,41	7,00	0,67	1,49
Víno bílé l	24,00	146,96	66,00	0,45	2,23
Rum l	100,00	612,33	160,00	0,26	3,83
Smetana ke šlehání 0,25 l	5,70	34,90	18,00	0,52	1,94
Cigarety Sparta 20 ks	14,00	85,73	42,00	0,49	2,04
Mýdlo toaletní 100 g	3,00	18,37	17,50	0,95	1,05

Uhlí hnědé 100 kg	25,90	158,59	163,00	1,03	0,97
Bavlněná šatovka 0,7 m šíře m	28,90	176,96	70,00	0,40	2,53
Oblek pánský vlněný	1900,00	11634,27	4880,00	0,42	2,38
Šaty dámské vlněné	195,00	1194,04	1400,00	1,17	0,85
Košile pánská s dlouhým rukávem PES	160,00	979,73	490,00	0,50	2,00
Polobotky pánské	320,00	1959,46	1400,00	0,71	1,40
Obuv dámská vycházková	325,00	1990,07	1300,00	0,65	1,53
Elektrický sporák čtyřplotnový	3560,00	21798,94	10500,00	0,48	2,08
Elektrická chladnička 60 l	1770,00	10838,24	9000,00	0,83	1,20
Automatická pračka	6680,00	40903,63	10000,00	0,24	4,09
Šicí stroj skříňkový	3300,00	20206,88	7000,00	0,35	2,89
Televizní přijímač barevný	14500,00	88787,81	7500,00	0,08	11,84
Jídelní souprava porcelánová	490,00	3000,42	1500,00	0,50	2,00
Hodinky náramkové pánské	235,00	1438,97	600,00	0,42	2,40
Jízdní kolo pánské	1110,00	6796,86	3000,00	0,44	2,27
Auto Škoda	53300,00	326371,76	229000,00	0,70	1,43
Benzin speciál l	8,00	48,99	24,00	0,49	2,04
Cihly plné tisíc	1300,00	7960,29	6000,00	0,75	1,33
Cement 250	60,00	367,40	330,00	0,90	1,11
Nájemné za byt 2 + 1 za měsíc	358,00	2192,14	1650,00	0,75	1,33
Elektrina kWh	1,05	6,43	3,20	0,50	2,01
Jízdné osobní vlak 100 km	14,00	85,73	80,00	0,93	1,07
Jízdné autobus 10 km	3,00	18,37	12,00	0,65	1,53
Jízdné místní doprava	1,00	6,12	10,00	1,63	0,61
Telefon hovor (dnes průměrný)	1,00	6,12	10,00	1,63	0,61
Televizní poplatek za měsíc	25,00	153,08	75,00	0,49	2,04
Střihání vlasů	7,00	42,86	50,00	1,17	0,86
Vodová ondulace s mytím vlasů	11,20	68,58	80,00	1,17	0,86
Pedikúra základní	11,60	71,03	250,00	3,52	0,28
Čištění pánský oblek	16,70	102,26	170,00	1,66	0,60
Čištění dámské šaty	11,80	72,25	110,00	1,52	0,66
Čištění svetr	4,90	30,00	45,00	1,50	0,67
Praní pánská košile	2,20	13,47	58,00	4,31	0,23
Praní povlak na peřinu	2,30	14,08	60,00	4,26	0,23
Kino vstupenka	6,00	36,74	60,00	1,63	0,61
Divadlo vstupenka	24,00	146,96	140,00	0,95	1,05
Dvoulůžk. pokoj bez koup. hotel B noc	67,10	410,87	1000,00	2,43	0,41
Polévka a vepřová s knedl. v jídelně	8,00	48,99	55,00	1,12	0,89
Levné jídlo v restauraci	4,00	24,49	35,00	1,43	0,70
Biftek s pečeným bramborem a oblohou	22,00	134,71	120,00	0,89	1,12
Limonáda v restauraci 0,3 l	1,00	6,12	8,00	1,31	0,77
Pivo točené v restauraci 10° 0,5 l	2,30	14,08	12,00	0,85	1,17
Pivo Prazdroj v restauraci 0,5 l	4,50	27,55	22,00	0,80	1,25
Ušití pánského obleku	932,00	5706,91	2900,00	0,51	1,97
Poplatek za řidičský kurs os. automobil	1240,00	7592,89	6500,00	0,86	1,17
Úklidové práce hodina	16,50	101,03	130,00	1,29	0,78

Z HISTORIE

Dopis č. 2

Během krátké doby po vyjití Budišovského zpravodaje 2/2003 byl objeven autor „dopisu neznámého legionáře“ – je jím Jan Tesař.

Jan Tesař se narodil 8. 8. 1893 v Budišově čp. 43 (Na Kopečku, později dům Tůmových). Jeho rodiče byli Jan Tesař, výměnkář v Budišově a matka Josefa, rozená Hnízdilová, rovněž z Budišova. Měl dva sourozence, sestru Marii nar. 19. 9. 1897, provdanou za pana Šanderu z Pyšela a bratra Františka Tesaře nar. 31. 7. 1883 (ten měl syna Františka nar. 21. 7. 1914, který byl otcem našeho věrného přispěvatele ing. Rostislava Tesaře).

Jan Tesař žil v Brně a povoláním byl poštovní úředník.

V závěru svého dopisu Jan Tesař píše: „...Fr. Zejdů je někde na odbočce, kde 6. rota drží službu, Horkovi jsou v Omsku, Eda Adamů je u hudby 3. pluku.“ Ze vzpomínek manželů Horkových se podařilo doplnit: Eduard Adam a jeho bratr Karel (*1898 †1980) pocházeli z Budišova. Oba byli účastníky I. svět. války. Eduard Adam, jak je patrné z otištěného dopisu, hrál ve vojenské hudbě u 3. pluku. V Rusku vstoupil do legií a domů se vrátil, jako většina legionářů, z Vladivostoku. Přivezl si s sebou i podlomené zdraví a někdy kolem roku 1927 zemřel.

Fotografie adresáta dopisu č. 2 Františka Bednáře (*1894 †1968). Je z ruské fronty a na zadní straně fotografie, kde je František Bednář první zleva, je datum 7/1 18.

Motto: Svatý Václave! Nedej zahynouti nám ni budoucím.

Nejmilejší příteli!

Přijmi pozdrav a dík za milý Tvůj dopis, který je jako lék na raněnou mou duši. Dnes jsem dostal listek, odpust', neměl jsem dříve času, zde v tom spěchu a stálém rozčilení zapomenu na vše ostatní.

To víš, že všechna mysl naše je obrácena na bojiště, na které se v krátkém čase odeběřem. Včera jsme dostali šedý mundur, dnes a 4 následující dny střílíme ostrými. Mám již vše co potřebuje voják do pole, jsem totiž zařazen u marškompanie, která má na 3/10 odjetí. To se snad již nevidíme.

V sobotu odjela 4. komp. do Bosny, ze známých Nováčků Cyril z Nárámče, Ondráčků a Klubalů ze Studnic. Na náměstí měli požehnání a pak je vyprovázela hudba až na nádraží. Dámy jim házely kvítí, věnce, a za volání „Hoch, „Na zdar“ a „Heil“ se ubírali hoši na dalekou cestu. Líto mně bylo skutečně jich.

Než za nedlouho se budu ubírat touž cestou já, a po ní budeš kráčet i Ty. Z počátku mně to připadalo za těžko, a teď je mně to docela lhostejno. Víš dobře, že životem jsem byl oklamán.....

Kdykoli jdeme někam na cvičení za Jihlavu, jdeme lesem, tu vzpomínám na Tě, jak jsme chodili sami lesem, jen ve snění a bádání, jen sami dva. – Teď také chodím po aleji, listí padá na rozmoklou zem – vzpomínám na Tě příteli drahý – jaký to obrat, za tak krátký čas.

Žij blaze, Ty příteli z mládí, a vzpomeň si někdy také na mne, nás více štěstí nevezme v náruč svou.

Ruku Tobě tiskne

Tvůj Jenda Tesar

Na zdar!! a shledanou

Pozdravuj též všechny kamarády!!

Nárámečský kovář

27. června došlo kolem poledne k vyloupení místní pobočky spořitelny v Budišově. Neznámý mladík se slunečními brýlemi a čepicí vtrhl do spořitelny, kde v té chvíli byly dvě pracovnice. Ty byly nuceny pod namířenou pistolí vydat hotovost (několik desítek tisíc). Poté mladík spořitelnu opustil a zmizel. Přes okamžitý příjezd policie nebyl pachatel dopaden. Svému zatčení však přece jenom neušel, stalo se tak koncem srpna.

Ve chvíli, kdy se první informace o této loupeži začaly šířit Budišovem, mnohý z pamětníků si vzpomněl na 12. dubna 1959, kdy rovněž došlo k vyloupení spořitelny a ještě navíc pošty v Budišově. Vraťme se o několik desítek let nazpátek a na základě dostupných informací si připomeňme onu první loupež.

Pachatel, kterého se po několika dnech od loupeže podařilo vypátrat, měl zálibu v montáži a demontáži zámků a ve všem, co souviselo s výrobou klíčů. Zajímal se o příběhy s tematikou bankovních loupeží, obdivoval vynalézavost kasařů a snil přitom o své velké loupeži. Zpočátku se dopouštěl drobných krádeží, při nichž nenásilně vnikal do objektu. V té době mu nahrávalo jednoduché zabezpečení, k jehož překonání stačily mnohdy „šuplera“, klíče různých tvarů a sada pilniček. Po roce 1948 si sehnal pokladnu „popelku“. Díky různým konfiskátům po Němcích se daly pokladny snadno pořídit, dokonce byly nabízeny i v novinových inzertech. V roce 1951 si sehnal další, značky Bernheim, kterou si umístil v kovárně. Jednalo se o stejnou pokladnu, kterou měla budišovská spořitelna. Na těchto pokladnách zkoumal principy jejich zabezpečovacího zařízení.

Na loupež v Budišově se připravoval dlouhodobě, maje při tom dokonalé znalosti o chodu spořitelny. Ta zdejší byla pobočkou spořitelny v Třebíči. Disponovala menšími finančními částkami a řešily se zde vklady, výplaty a větší transakce bylo nutno provádět v Třebíči. Dveře spořitelny a pošty byly zabezpečeny pouze dozickými zámky.

Pachatel přicházel ke spořitelně i poště ještě před otvírací dobou. Ve chvílích, kdy úředník otevíral dveře, nebylo problémem zjistit, jakými klíči odemyká, popř. kam je odkládá. Zapamatoval si sestavu klíče a díky své zručnosti si jich zhotovil více a po nocích je zkoušel. Takto se dostal až k boxu trezoru, který na zkoušku odemkl a následně zamkl. Byl seznámen i s dobou a způsobem přepravy peněz z trebičské spořitelny. V sobotu je převážel jeden z úředníků a ještě týž den (sobota byla v té době dnem pracovním a pokud bylo třeba, i v neděli dopoledne), bylo možno s nimi provádět finanční transakce.

V pátek 10. dubna bylo místním rozhlasem vyhlášeno, že z technických důvodů se bude úřadovat a peníze vyplácet jenom v neděli. Na základě této skutečnosti se dalo předpokládat, že v sefju bude v sobotu večer větší finanční obnos. V rámci zajištění alibi odjel pachatel v sobotu 11. dubna se svým starším autem „Z 4“ do Kamenné, kde bylo sehráno divadelní představení, po němž následovala taneční zábava. Zde na sebe poutal pozornost. Asi po půlnoci odjel do Budišova, kde zaparkoval u sýpek nad zámkem. Odtud se odebral s aktovkou, kde měl vše připravené, na místo loupeže. Vše proběhlo rychle. V budově spořitelny vybral 44 156 Kč a ze sousedního poštovního úřadu zmizelo 10 951 Kč. Po krádeži odjel domů, kde peníze ukryl.

Zaměstnanci spořitelny zjistili a nahlásili policii zmizení peněz v neděli 12. dubna. Přijela kriminální policie se psy – po pachateli se však slehla zem. Kriminální nejvíce překvapily uzamčené pokladny bez stop násilného vniknutí. Našlo se pouze několik stop po pakličích ve dveřních zámcích, nikoliv v zámku trezoru.

Na poradě došli kriminalisté k názoru, že pachatel musel mít blízký vztah k objektům a díky tomu došlo k okamžitému zadržení zaměstnanců spořitelny a vedoucí poštovního úřadu. Při domovních prohlídkách se nepodařilo najít jediný důkaz související s krádeží a zadržení zaměstnanci byli propuštěni. Následně se začalo zjišťovat po hospodách a

v okolí, zdali se zde v inkriminovanou dobu nepohyboval někdo podezřelý. Nikoho se nepodařilo zjistit, a tak se po několika dnech vytipoval širší okruh pachatelů s tím, že se kriminalisté díky okolnostem, které loupež provázely, přikláněli k názoru, že se musí jednat o někoho z blízkého okolí. Tak se v sítích kriminalistů ocitl i 51letý pachatel. Policisté po prohledání jeho obydlí našli několik stop, jež souvislost s loupeží potvrzovaly – chybělo však to nejdůležitější, doznání.

Po prohlídkách domu byl pachatel odvezen do Třebíče, údajně jen k sepsání protokolu. Zde započal odpolední výslech, který trval přes celou noc až do následujícího rána. Vyšetřovatelé se střídali, doznání však nepřicházelo. K ránu se do kanceláře dostavil jeden z vyšetřovatelů v civilu. Ten se choval přátelsky, bavili se o všem možném a tak přišla řeč i na to, že by vyšetřovatel potřeboval nutně peníze. Nabídl, že by se mohli rozdělit napůl, a jako odměnu slíbil zlikvidování všech protokolů z výslechů a zastavení vyšetřování. Při následném předávání peněz byl v Jihlavě pachatel usvědčen. Proč na tento průhledný trik naletěl, se již dnes asi nikdo nedoví.

Pachatel byl za loupež v budišovské spořitelně a poště odsouzen na 7,5 roku. Trest si odseděl ve Valdicích u Jičína ve staré tereziánské pevnosti

zvané Kartouzy. Dožil se pozhnaného věku 93 let. Zemřel 17. ledna 2002 a je pohřben na budišovském hřbitově. Jeho jméno bylo Josef Raus, většina ho však znala jako „Hošika“ – náramečského kováře.

*Na základě archivních materiálů náramečského kronikáře Bohumila Ujčika zpracoval
Karel Pavlíček*

Černá borovice

Poslyšte, jak to tenkrát bylo. Když se tvořila tato kouzelná krajina, (a vím, o čem píš!) létali nad všemi kouty matičky Země nebeští zahradníci. Ti měli za úkol vybrat to nejvhodnější rostlinstvo, aby zajistilo všechno, co bude potřebné miliony dalších let.

V Budišově to dostali za úkol dva: Ota a Jenda. Před tím totéž dělali i jinde ve světě, ale tam to bylo snadnější, třeba v Jeseníkách naházeli smrková semena a hotovo!

Ale zde? Kousek roviny tady není, ani pořádné hory, ode všeho trochu. Brca a hned Žleb, všude samý remízek a kopečky s kameny a zase údolí. Kdo to má vymýšlet, takové složitosti! A tak se pořád hádali, jak to udělat, a nic se tomu druhému nezamlouvalo.

„Neděle nic beze mě!“ velitelsky přikázal Jenda, když tam chtěl Ota shazovat semena kokosové palmy, tropických orchidejí a na Brca jen samé ušlechtilé jehličnany, prý aby to tady bylo krásné.

„Dáme tam, co nám zbylo, trochu obyčejných smrků a borovic, do údolí směs trávy a na močály kolem potoků rákosí,“ rozhodl Jenda a už to sype z pytlů. „Dyt' to máš moc tmavý, ty, ty ...estéte,“ zlobí se Ota a přihodí bělokoré břízky, štíhlé jako dívky.

„Di s tím nápadem k šípku,“ napomíná ho Jenda, ale už je pozdě. „Jó, ale kam mám jít,“ chytá se toho Ota bezradně. A tak tam nasypali šípkové růže, ale s citem, jen do remízků.

„Myslels na zajíce, kam se skovají před budišovskéma myslivcama? “ptá se zase Jenda. „Tak dé na vokraje lesa zaječince,“ poradí mu „po budišovsko“ zahradník Ota, „já tam zase přihodím lípy, pro včelky, a taky to jednou bude národní strom, až sem přijdou Slovani.“ Už byli klidnější, že úkol splní a pán Všehomíra je pochválí, jak hezky oživil tu prázdnou žulovitou zem.

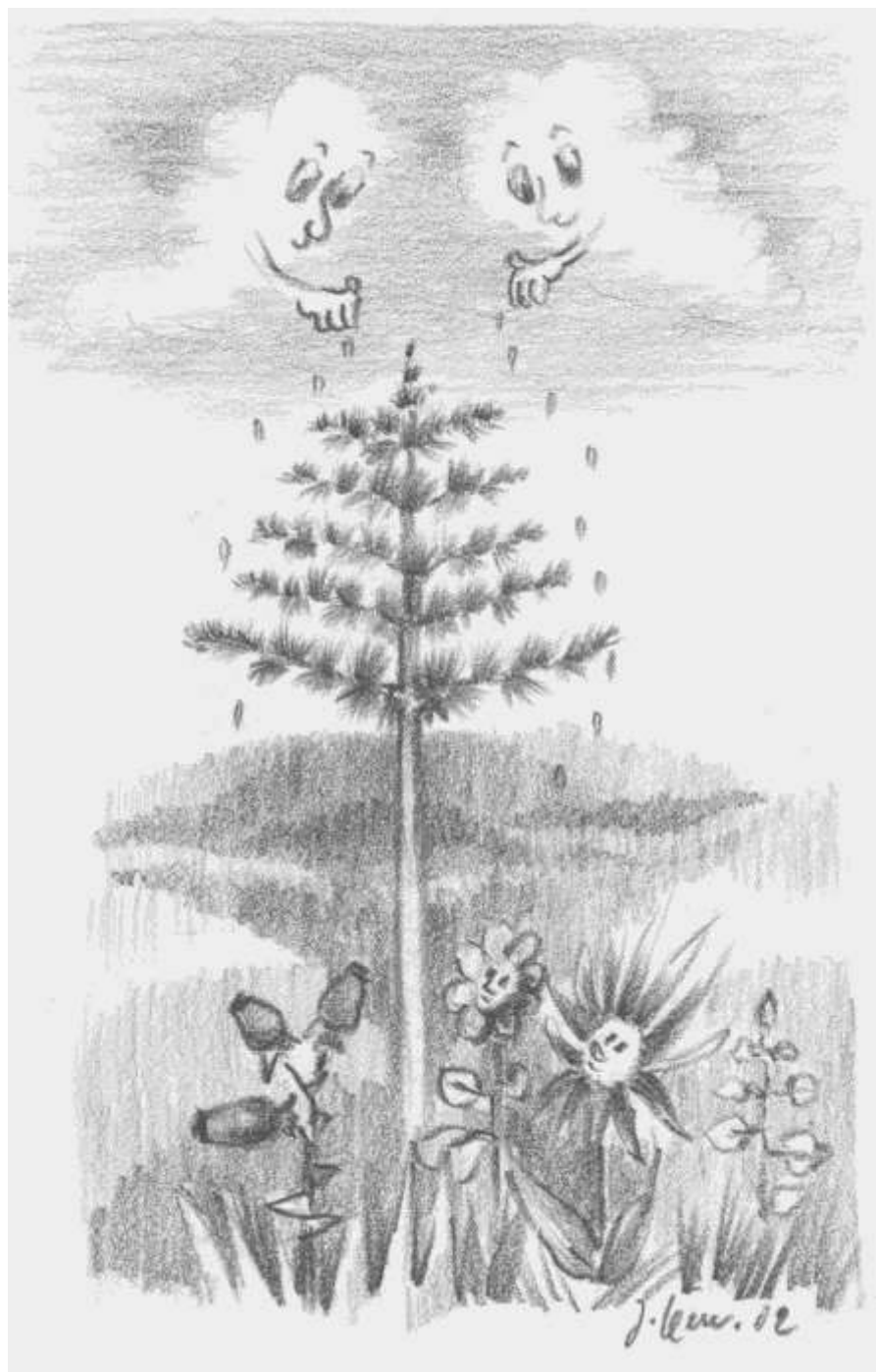
A tak se krajina plnila stromy, keři i trávami. Museli myslet na všechno. „Kde vemó kluci mrskačky, co?“ ptal se Ota a hned shodil hrst semen pružné vrby. Voňavou mateřídoušku, kamarádku pastýřů, na meze, lilie budou na oltář. A červené pivoňky pro družičky na procesí, až půjde po vonících puškvorcích od kostela po městečku k Hedejovému k oltáři a nad tím budou radostně zvonit zvony z budišovské věže na oslavu Stvořitele.

„Brambore tam nedává,“ zarazil Jenda kamaráda Otu, který by té budišovské krajině chtěl dopřát. „Ty sem přiveze Kolumbus až z Ameriky.“ Zato přihodili žito na chleba, pšenici na buchty, řepu pro dobytek a prozíravě i kadlátka na „šlihovicu“, „abe lidi v zimě tolik nemrzli“ zdůvodnil to prozíravě Ota.

A když už pak unavení večer letěli domů, kamsi do nebeských výšin, Ota tajně vyhodil z kapsy poslední semínko černé borovice, které mu ještě zbylo z Francie. „A stejně nebudu toho Jendy ve všem poslouchat,“ pomyslel si a spokojeně se zasmál, jak na něho vyžrál.

A pokud to tak bylo, chod'te na procházky přesvědčit se, jak dobře to ti nebeští zahradníci provedli. Je ta naše krajina krásná za každého počasí! A černá borovice, památka na zahradníka Otu? Ta, zkroucená a olámaná silnými větry i jinovatkou, roste na Brécách, 50 kroků napravo po hřebeni od Třech křížů, odkud je ten nejkrásnější pohled na Budišov.

Ing. Rostislav Tesař

Z archívu MUDr. Vladimíra Němečka
(texty a fotografie zapůjčeny rodinou Němečkovou)

Text na náhrobní desce

Kolem kostela na hřbitově v Budišově jsou hroby a náhrobky majitelů budišovského a tasovského panství – Jungwirthů, Stettenhofenů a Barattů. Když se upravovalo okolí kostela, byly náhrobky, dosud nakupené na jedno místo, umístěny v širším pruhu a přitom se našly některé náhrobní desky obráceny textem dolů do hlíny, našel se také vlis s erbem pánů z Noskova.

Jedna deska u železného kříže, který byl bez textu, měla čitelný nápis:

ROSENKNOSPE HEIT–	Růžové poupě plné jasné
RER ZUKUNFT VOLL,	budoucnosti, dřimej sladce!
SCHLUMMRE SANF. BEHARRE (?)	Uchovej si ušlechtilost srdce,
HERZENSANMUTH, LIRBLICH –	líbivost tvarů spojenou
KEIT DER FORMEN MIT DER	s veselou myslí mládí!
JUGEND FROHEM SINN GEPAAART.	
MACHTEN FROH ZUM LIEBLING	Činily tě miláčkem všech,
ALLER DICH,	ale temný závoj padl tak rychle
DOCH DER DÜSTRE VORHANG	na život, který halilo tolik
FIEL SO SCHNELL AUF EIN	naděje.
LEBEN, DAS VOLL HOFFNUNG	
HIENG.	

(Poznámka: ještě nutno upřesnit – místo beharre by tam snad mohlo být bewahre nebo bewähre)

Jde zřejmě o epitaf mladé dívky. Velebí se její ušlechtilost, ztepilost a veselá mysl. Smrt padla jako temný závoj na nadějný život.

Ukázka darovací listiny, kterou převádí Alina Berková, majitelka budišovského panství od r. 1575 do r. 1610, rybník Kněžský poddaným v Novém Veselí, jejíž součástí jsou i závazky vůči místnímu faráři.

Z Listináře III. – č. 11, Selský archív

Dopis Aliny Berkové Meziříčské z Lomnice na Budišově a Novém Veselí – rok 1598

Já, Alina Berková Meziříčská z Lomnice na Budišově a Novém Veselí, známo činím tímto listem vůbec přede všemi, kdež čten a neb čtoucí slyšán, a zvláště tu, kdež náleží, že jsou přede mě předstoupili společně obec a sousedé z městečka Nové Veselí, poddaní moji, mě za to snažně, ponížene a poddaní žádali, abych jim list dala na rybník „Kněžský“, kterého ode mne k obci od mnoha let užívají.

I poněvadž mně to ještě v dobré paměti pozůstává, že dobré paměti nebožtík, urozený pán, pan Zikmund Heldt z Kemenu a na Meziříčí, někdy pan manžel můj milý, takový nadepsaný rybník „Kněžský“ k obci městečka Nového Veselí dědičně a na časy budoucí a věčně od sebe, erbův a budoucích potomkův svých a držitelů statku Novoveselského i jednoho každého člověka darovati ráčil, za příčinou tou majíce v tomž městečku Novém

Veselí faru a podací dědičné, na kterouž jsou přeředšlí páni a držitelé tého městečka Nového Veselí, též i urozený pan Zikmund Heldt, kněze pořádné podle nařízení Kristova pod obojí (ty, kteříž by slovo Boží užitečné, bez falše a přidavků lidských učili a kázali, ano svátostmi vedle nařízení Kristova pod obojí tělem a krví Kristovou posluhovali a se confessi aukšpurskou řídili a zachovávali, podle těch artikulů všech, kteří v sobě obsahuje a zasívá): i já sama, podávali – kteřížto toho rybníka, ležícího nad rybníkem obecním veselským jsou užívali, i taky sami na něj na potřeby nakládati musili – uznajíc urozený pan Zikmund Heldt, že tého rybníka, poněvadž se do něho s tolika deset kop plodu a dvě tepla nasazovalo (mimo náklad) dosti málo užívalo, a chtěje, aby se kněži nynější i budoucí od erbův budoucích potomkův i držitelův téhož panství novoveselského i jednoho řádného řádně tu podací, jakž se nadpisuje, oužitek lepší a plat sumní jistě bez nákladu měli.

Za rybník ten k nadepsané faře veselské nyní i na budoucí potomky svými, platu peněžitého deset zlatých, v jednom zlatém třicet grošů, a za jeden groš sedm peněz bílých počítajíc, dávati se uvolil a to rozdílně: na den svatého Václava pět zlatých a na den svatého Jiří pět zlatých; tolikéž každému podzimku, když se rybníky okolo Veselí loví. Každému panu faráři dávati po půl kopě kaprů každého roku od erbův a budoucích potomkův a panství držitelův městečka a zboží novoveselského, nyní i na čase budoucí vydáváno býti beze všeho zdržování a nesnázi, kdež nynější i budoucí nadepsaní veselští při tom při všem, což v tomto listu píše, na budoucí časy zachována aby byli.

Poněvadž jsem já po ta všecka léta v držení statku novoveselského každého roku až dosavad kněžím takové nadepsané peníze a ryby dávala a dávám, tento list na pergameně psaný a potvrzený jim dávám a od sebe, erbův a budoucích potomkův mých i držitelův toho panství novoveselského a jednoho každého člověka, aby se nadepsaným veselským poddaným mým, ani kněžím a budoucím potomkům jejich v to překázelo žádným vymyšleným způsobem a nebo mocí nedělala, a při tom při všem, jakž se nadpisuje, aby pozůstaveni byli.

Toho na svědectví pečeť svou vlastní s mým vědomím a jistou vůlí k tomu listu jsem přivésti dala a v něm svou vlastní rukou podepsala. Jenž jest dán a psán na Budišově, v sobotu před památkou svatého Víta mučedníka Páně, léta Páně tisícího pětistého devadesátého osmého počítajíce.

L. S. Alina Berková Meziříčská z Lomnice a na Budišově

Poznámka: Alina Lomnická z Meziříče byla manželkou Václava Berky, který byl majitelem budišovského panství od roku 1573. Majitelkou panství se stala od roku 1575 a vlastnila jej až do roku 1610, kdy vlastnictví přešlo na Lva Burjana Eusebia Berku z Dubé.

Fotografie hlavního oltáře s obrazem Nanebevzetí P. Marie

Tento obraz byl poškozen a zanikl před I. svět. válkou. Pocházel ze stejného období jako zachované obrazy Umučení sv. Jana Nepomuckého a Umučení sv. Barbory, nacházející se na bocích presbytáře budišovského kostela. Místo zaniklého obrazu můžeme v oknech za oltářem spatřit sklomalbu pocházející z roku 1911.

Pohled na zámek

Z KULTURY

Hleďte studnu s vodou.

(z literární dílny žáků budišovské školy v rámci Dne Afriky)

Mami, já bych chtěla jet do Afriky, řekla holčička, a tak tam jeli... a viděli hodně zvířat a všem se tam líbilo (napsala *Zuzka Jochová ze 2. třídy*). Při příjezdu do Afriky mě nejvíce zaujali ti lidé, kteří se ke všem chovají mile, dovedou se o sebe postarat, zakládají život na vodě (*Kamila H.*) Průvodci nám vyprávěli historky a všelijaké záhady, co se tu děly před dávnými dobami, píše *Hana Šulcová*, a dodává: ani jsem nevěděla, jak si mám na velblouda sednout. Před 100 lety žili jen hroši a ne nosorožci (tvrdí *Kryštof Horák*). *Monika Pospíšilová* popisuje, že viděla krále všech černochů, jak jezdí na slonovi. *Žák 2. třídy Piňos* sděluje: Černoušek šel lovit s taťkem šamanem. Hluboko v pralese byl další kmen a tak se tam zabydli. A žili hezky až do smrti.

Poušť je překrásná. Duny měří přes 200 metrů a připomínají kopce, přes které musí velbloudi převážet náklady (rozepisuje se *Petra Mahelová*).

Mám taky žízeň...hledejme studnu. Kráčeli celé hodiny mlčky, až došli na nějaké kameniště a vykopali díru (píše zase *Květa Robotková*).

...už jsem neměl sil a omdléval jsem. Zachránili mě dobří lidé, byli tmavé pleti, ale hlavně, že jsem živý a zdravý (*J. Rybníček*).

Když jsem uviděla tu průzračnou vodu vodopádů, byla jsem jimi fascinovaná (fascinovaně píše *Petra Roušová*). A *Marie Bednářová* se zamýšlí nad osamělostí lidí a nejen v poušti: Každý z nás je jedinečná osobnost. Měli bychom se naučit koukat kolem sebe a nejen na to, jak vypadáme. Pak nebudeme osamělí i mezi lidmi.

Dílky se zúčastnilo mnoho dalších autorů, s krásnými příspěvky, ale ne všechny je pro nedostatek místa možno citovat.

Z prací, zobrazujících ještě dětské představy o Africe, namátkově vybral a (pravopisně) opravil

Ing. Rostislav Tesař

ZE SVĚTA

Život na lodi – díl 3.

Vzhůru na sever – do zemí drsných žen a pohledných mužů (anebo že by to bylo naopak?), no ale ať je to jak chce, v roce 1994 jsem se v Belgii nalodil na m/s Dunaj a vyrazili jsme směr Severní moře. Naším cílem bylo dostat se podél pobřeží Norska do Murmanska. Byl začátek března, a už i tak krátké dny se začaly ještě více zkracovat. U severního cípu Norska, za 70. rovnoběžkou, slunce vycházelo nad obzor pouze na několik minut mezi jedenáctou a dvanáctou hodinou dopolední.

Při přejezdu Polárního kruhu čekal všechny severské zelenáče polární křest. Nikdy jsem netušil, že stání naboso ve vaničce naplněné ledem by mohlo být tak náročnou disciplínou. Pod dohledem polárního medvěda (respektive námořníka převlečeného za tohoto dravce) jsem se snažil zachovat kamennou tvář, protože každý projev slabosti by mě stál další láhev vodky Finlandia ve prospěch posádky. Nakonec jsem dostal razítko (nikoliv do pasu, ale na holou...) a stal se tak plnoprávným členem arktického společenství.

V blízkosti ostrovů Lofoty a Vesterály jsme byli odměněni velmi nevšedním zážitkem – spatřili jsme polární záři (*Aurora borealis*). Ta vzniká 1000 kilometrů nad zemským povrchem, ale nám se zdálo, že je pouze několik desítek metrů nad lodí. Tento úkaz je velmi těžko popsateľný, ale přesto bych se o to rád pokusil. Představte si, že stojíte v noci v mírné mlze na silnici za zatáčkou a blíží se automobil s rozsvícenými dálkovými světly. Čekáte, až se objeví, ale vidíte pořád jenom ta světla. Co se týká barvy, převládala světle zelená, přecházející do modré a později i červenožluté. Naše kamery i videa vrčely naplno, ale jak jsme ráno zjistili, každý natočil pouze několik minut tmy. Není to tím, že by se polární záře nedala nafilmovat vůbec (viděl jsem pěkné snímky v časopise National Geographic), ale spíše tím, že snímek potřebuje dlouhou expozici, a to je na neustále se kývajících palubě lodí jen těžko zvládnutelné.

Murmansk nás přivítal zdálky viditelnou a několik desítek metrů vysokou sochou vojáka, mezi námořníky přezdívanou “Aljoša”. Přístav byl plný bezprizorních a napolo

potopených lodí a ponorek, připomínajících, jak obrovská musela vojenská flotila Sovětského svazu v minulosti být. Ovlivněn českými médii, čekal jsem prázdné regály a velkou chudobu. Ovšem ve městě, mezi všudypřítomnými sochami Lenina, nebylo až tak zle (i když za blahobyt se to zdaleka pokládat nedalo). V nemocnici bylo všude čisto a už tehdy (1994) tam měli zavedený centrální počítačový systém. Vysvětlili mi, že „zapolární“ oblasti Ruska dostávají od státu vysoké dotace, aby tam udrželi osídlení. To se mi zdá celkem pochopitelné, protože příroda bez stromů (tak vysoko na severu rostou jen jehličnaté keře) ve spojení s polární nocí může působit nepříjemně a depresivně. Ale abych nelíčil všechno příliš růžově – viděl jsem přijet na sídliště modrý nákladáček s nápisem „Chleb“ a převážně starší lidé se okamžitě začali stavět k tomu vozidlu do dlouhé fronty. Dále mi z Murmanska utkvěla v paměti „soudružka dozorcí“ u vstupu do přístavu, která při mém příchodu vždy dávala jí podřízenému vojákovu rozkaz „nado proveriť inostranca“, a nesmím zapomenout na výborné ruské šampaňské, které bylo za „komunismu“ dováženo do ČSSR jako „Sovětskoje Igristoje“.

Z Ruska jsme se vraceli přes kanál La Manche (známý také jako English Channel) a Gibralterskou úžinou jsme propluli do Středozemního moře. A jak se blížil Suezský průplav, začali jsme se připravovat na přepadení „haumači“. Je to nepříjemná záležitost, kterou musí většina lodí v průplavu absolvovat. „Haumači“ jsou v námořnické hantýrce arabští obchodníci, jejichž angličtina je často omezena pouze na „how much“ (výslovnost je „haumač“, což znamená „kolik“ nebo „za kolik“). Mají široký sortiment „zaručeně kvalitního“ zboží – lebky faraonů z právě odkrytých archeologických vykopávek, 1000 let staré papyry, bundy z krokodýlí kůže (jestli je to pravda, tak je mi těch krokodýlů opravdu líto, co jim to matka příroda nadělila). Tito obchodníci jsou značně agresivní, a je třeba se proti nim náležitě opevnit. Na schodiště se proto umisťují sítě a všechny nouzové vstupy a výstupy do palubní nástavby jsou zabarikádovány prázdnými barely od barev a olejů. Otevřený zůstává pouze jeden vchod pro umožnění přístupu celníků a jiných úředníků. Ostrahou je pověřen službukonající námořník a jeden důstojník. Bohužel, tehdy jsem byl tím důstojníkem já. Ihned po zastavení v Port Saidu (za účelem nastoupení lodivoda a zařazení lodi do konvoje) přiřazily k lodi bárky a obchodníci začali hbitě šplhat na palubu. Zkoušel jsem to nejprve po dobrém, ale záhy jsem byl zatlačen houfem povykujících Arabů až ke vnitřnímu schodišti. Určitý úspěch jsem zaznamenal nabídkou českého piva, které všem chutnalo. Na otázku, jestli Alláh alkohol nezakazuje, mi vysvětlili, že teď jsou uvnitř lodi a tam Alláh nevidí. Z nejhoršího mě zachránil zkušený první důstojník, který se přiřítíl s nelidským řevem a zatlačil je zase o kousek zpět. S politováním musím konstatovat, že tato metoda zastrašení bylo jediné, co na egyptské obchodníky alespoň trochu platilo. Pokud byste se ale přece jenom rozhodli nějaký ten suvenýr koupit, musíte tvrdě smlouvat. Počáteční cena je totiž desetkrát nadsazená. Takže nakonec si se štěstím můžete koupit ten 1000 let starý papyrus za cenu toaletního papíru (on to také většinou upravený toaletní papír skutečně je).

Při plavbě Suezským průplavem ve směru od Port Saidu k Suezmu je po levé straně vidět pouze nekonečná poušť, občas přerušovaná egyptskými vojenskými stanovišti u břehů průplavu. Obydlí a sporadické palmové háje jsou k vidění vpravo. Některé stavby stále ještě nesou známky poslední arabsko–izraelské války (poprvé jsem si všiml průstřelů po dělostřelecké palbě na staré vodárenské věži).

Sport je nedílnou součástí někdy monotónního lodního života. Na m/s Dunaj jsme často hráli stolní tenis. Díky náklonům lodi může míček dostávat nečekanou „faleš“ a tělo hráče bývá také vystaveno neočekávanému zatížení. Možná proto si jeden z členů posádky poranil lýtkový sval s následnou trombózou přilehlé hluboké lýtkové žíly. Trombóza znamená, že postižená žíla byla ucpana krevní sraženinou. Sraženina se může za určitých okolností uvolnit, dostat se krevním oběhem do plic a dotyčného usmrtit. Běžně je takový pacient dopraven do nemocnice a sraženina je rozpouštěna léky na „zředení krve“ za přísné laboratorní kontroly, aby nedošlo k předávkování a ke krvácení. Já jsem však možnost laboratorní kontroly neměl. Když jsme vyjížděli z Rudého moře na Indický oceán, měli jsme s kapitánem krátkou konverzaci na téma, zda by nebylo lepší nechat námořníka v nemocnici v Etiopii anebo Somálsku, ale vzhledem k vyděšenému výrazu nemocného jsme tuto myšlenku rychle opustili. Laboratorní kontrola potom spočívala v tom, že jsem pacienta několikrát za noc budil (porucha vědomí může být příznakem krvácení do mozku) a testoval mu moč detekčními papírky (krev v moči je jedním z prvních příznaků předávkování). V České republice bych měl za tento postup určitě na krku disciplinární řízení Lékařské komory, ale tehdy jsem neměl na vybranou. Naštěstí během osmidenní cesty přes Indický oceán se stav nemocného výrazně zlepšil a byl potom z Indie přepraven letecky do ČR. Později jsme od něj dostali dopis, že byl doma 3 týdny v nemocnici a potom ještě 3 měsíce v pracovní neschopnosti.

Z Indie jsme pokračovali do Singapuru obávanou Strait of Malacca. Omlouvám se za anglický název, ale nejsem si teď úplně jistý, jestli se v češtině jedná o „malajskou“ anebo „malackou“ úžinu. Na mapě ji najdete mezi Malajsií a Indonésií. Přepadení „haumači“ totiž není ani zdaleka to nejhorší, co můžete na moři zažít. Můžete být přepadeni i skutečnými piráty, kteří dodnes nejsou pouze postavami z románů. Skutečné přepadení obvykle probíhá tak, že piráti, ozbrojení samopaly, vyšplhají na palubu z rychlého člunu, vyloupí loďní trezor a odnesou si také osobní věci posádky. Protože na palubě nákladní lodi nesmí být zbraně, obrana spočívá pouze v tom, že před vjezdem do Strait of Malacca jsou na okna palubní nástavby přišroubovány kovové kryty a všechny vchody jsou uzavřeny a zajištěny. Po obvodu paluby jsou umístěny silné reflektory (takže loď vypadá jako vánoční stromeček), aby mohla být blízkost pirátů včas zpozorována. To sice samo o sobě posádce moc nepomůže, ale může pomoci hlídkujícím indonéským a malajským policejním člunům. Naštěstí jsme se ale obětí přepadení nestali a šťastně jsme dopluli do Singapuru.

Singapur je nezávislý a ekonomicky silný ministát. Etnicky převažují Číňané a Malajci, ale Arabové jsou také hojně zastoupeni. Určitě by vás zaskočilo nezvykle horké a vlhké podnebí, letošní české léto bylo proti tomu pouze slabým odvarem. Singapur je také známý drakonickými tresty – například odhození nedopalku cigarety se trestá pokutou 500 singapurských dolarů. V etnicky různorodé zemi s vysokou hustotou obyvatelstva se mi to ovšem jeví jako jediný schůdný prostředek k udržení veřejného pořádku.

Čeští námořníci zde nakupovali relativně levnou elektroniku. I bocman si koupil pěknou kompaktní televizi. Ovšem nekoupil si ji pouze on, a tak večer číhali lodníci venku za jeho oknem s vlastním dálkovým ovládním a jakmile si televizi zapnul, tak mu

ji dálkově zase vypnuli. Ale netrápili ho moc dlouho a při večeři mu trik objasnili, ačkoli si poté museli vyslechnout několik peprných nadávek.

Singapur byl prvním opravdu exotickým místem, které jsem viděl, když jsem se v roce 1992 vydal poprvé do ciziny, a mám k němu proto trochu sentimentální vztah. Měl jsem tam přeseďat na letadlo do Austrálie, ale kvůli zpoždění letu to nevyšlo a letecká společnost mi tehdy uhradila jednodenní pobyt v hotelu v centru města.

Po dotankování paliva (odborně nazývaném „bunkrování“) pokračovala m/s Dunaj do Číny. Vyprávění o této zemi se patrně protáhne až do dalšího dílu, protože se jedná o zemi velikých rozdílů. Tím chci říct, že severní Čína je naprosto odlišná od Číny jižní a život v pobřežních městech je také naprosto jiný než ve vnitrozemí. Tato města mají totiž často statut speciálních ekonomických zón, do kterých potřebují vnitrozemští Číňané povolení ke vstupu. Sever je také více industrializovaný, čemuž však bohužel odpovídá mnohem více poničená příroda.

První město, které jsem v Číně navštívil, se jmenuje Xiamen a v atlasu ho najdete oproti ostrovu Taiwan. Při úředním odbavení lodi jsem se dal do řeči se sympatickým Číňanem, který ovládal angličtinu o mnoho lépe než ostatní. Představil se jako „Wu“ a řekl, že pokud bychom během pobytu měli jakékoliv problémy, máme se na něj odvolat a on už to nějak zařídí. Pan Wu byl patrně místní „velké zvíře“, protože to fungovalo na 100 procent. Ať už se jednalo o cokoli – o nesrovnalost účtu v restauraci, o taxikáře vymáhajícího neúměrnou sumu za svezení anebo o policisty, kontrolující námořníky vracející se do přístavu – po zvolání kouzelného „Mister Wu!“ bylo najednou všechno v nejlepší pořádku. Na oplátku jsme často docházeli do restaurace, kterou mi pan Wu doporučil, a nelitovali jsme toho. Suroviny k přípravě pokrmů tam byly tak čerstvé, jak jen mohly být – totiž ještě živé. Každý mohl ukázat na rybu v akváriu, kterou si přál připravit k jídlu. Já jsem si vybral v kleci drženou velkou žábu a chutnala opravdu skvěle. Pro čínské stolování jsou typické otáčivé stolní desky, aby hosté mohli společně sdílet několik různých druhů jídel bez toho, že by si museli přeseďat.

Majitelka restaurace nám za mírný poplatek dojednala něco na způsob poznávacího zájezdu po okolí. Byla v tom zahrnuta i návštěva továrny na výrobu tradičních hojivých mastí. Tam jsem viděl demonstraci účinku léčiva, na kterou hned tak nezapomenu. Ukázkou prováděly mladé zaměstnankyně, oblečené do slušivých uniforem. Dvě z nich rozžhavyly nad plynovým hořákem masivní železný řetěz do červena. Třetí pak vzala tento rozžhavený řetěz do holé ruky a jsem si jist, že výraz bolesti ve tváři nepředstírala. Potom jí rychle namazali dlaň hojivou mastí. Za 10 minut pak ukazovala užaslému publiku dlaň bez puchýřů či jiných známek popálenin. Nebylo divu, že po této produkci šla mast velmi dobře na odbyt.

MUDr. Igor Šútovský, Ph.D. (Pokračování příště)

Tibet

Jednou sám vidět je lepší než stokrát slyšet

1. Popis cílů cesty

ČÍNA (Čuang-chua žen-min kung-che-kuo, Zhonghua Renmin Gongheguo) 9 574 479 km², 1319 mil. obyvatel.

Jedna z nejstarších civilizací, sahající 5000 let do minulosti, prošla ve 20. stol. velkými hospodářskými a především politickými změnami, které měly spíše destruktivní charakter. Proběhlá kulturní revoluce je v Číně vidět na každém kroku. Vzhledem k počtu obyvatel je v Číně rodina s jedním dítětem předpisem. Za druhé a další dítě jsou velké finanční sankce.

Číňané jsou velmi disciplinovaným národem. A také velmi sportovně založeným. Každé ráno je možné vidět lidi v ulicích cvičit nebo tančit (dokonce při živé hudbě) jednotlivě nebo i ve velkých skupinách.

Chrchláni a plivání na ulici je v Číně snad národním sportem.

V padesátých letech Mao přeplánoval Peking na šestipatrové paneláky. V osmdesátých letech se začaly realizovat nové plány – 12 až 16 patrové budovy. Stará zástavba (tzv. Hu-tongy) pomalu ustupuje zástavbě nové. Přesto mám pocit, že v Číně žije většina lidí na ulici. Tam se jí, tančí, pracuje i odpočívá. Lidé chodí hodně odpočívat do městských parků.

Jídlo je poměrně levné, spotřebuje se téměř všechno. Spousta zeleniny. Hůlkami se na naše poměry „slušně“ jíst nedá. Číňané u jídla klidně mlaskají a zbytky a kosti házejí pod sebe nebo po stole. Ke každé příležitosti je čaj a čaj je vždy obřad.

Doprava – řidiči aut jezdí dost bezohledně, chodci mají málokdy přednost. Mezi vším chaosem je obrovské množství kol a rikš. Taxíky nejsou drahé a je jich hodně. Vlaky jsou narvané, ale čisté.

PEKING (Pej-ťing, Beijing)

Hlavní město Číny v letech 1215-1368, 1421-1927 a od 1949, 16 808 km², 6,6 mil. obyvatel, aglomerace přes 10 mil.

Náměstí Nebeského klidu – patří k největším náměstím světa (40 ha).

Zakázané město, bývalé sídlo panovníka a jeho dvora, má rozlohu 72 ha. Říká se mu též Zimní palác. Bylo stanoveno, že žádná stavba ve městě nesmí být vyšší než císařské paláce a nesmí se používat žluté barvy, také vyhrazené jen palácům. Červené obvodové zdi za vodním příkopem jsou vysoké 10,7 m a dlouhé 3430 m. Kdo se dostal dovnitř, obvykle již nikdy nevyšel ven. Vedle šesti hlavních paláců se uvádí počet 9999 budov. Mnoho památek bylo uloupeno za japonské okupace ve 30. letech a mnohé bylo zdevastováno za kulturní revoluce.

Letní palác, letní sídlo císařů. Park o rozloze 280 ha. Po zničení Starého letního paláce byl palác znovu vystavěn císařovnou vdovou Cch'xi za peníze určené na výstavbu vojenského námořnictva. Část peněz byla použita na výstavbu extravagantního člunu z mramoru, na který údajně chodila císařovna večeřet.

SI-AN (Xi'an)

Provinční město ve střední Číně, 2,6 mil. obyvatel, od 202 př.n.l. do 9 n.l. hlavní město Číny.

Zde většinou začínala tzv. Velká hedvábná cesta. Obrovský pohřební komplex sřežený armádou hliněných vojáků, založený císařem Čchin před 2000 lety.

ČCHENG-TU (Chengdu)

Provinční město v Číně, 2,0 mil. obyvatel.

Největší Buddha na světě, 71 m vysoká socha vytesaná ve skále. Zahrada s přísně chráněnými pandami velkými a pandami červenými.

TIBET

Od 7. stol. stát, 1 221 600 km², 2,7 mil. obyvatel, od 13. stol. závislý na Číně, od r. 1792 součást Číny, od 15. stol. do r. 1959 světskou i duchovní hlavou země dalajláma. 1. 9. 1965 ustavena Tibetská autonomní oblast v rámci Čínské lidové republiky.

V Tibetu je na každém kroku vidět vliv náboženství, ale také vliv čínské nadvlády. Všude je plno žebráků a neodbytných prodejců suvenýrů. Všudypřítomný zápach jačíchho másla a bylin pálených v chrámech. Typické jídlo tibetských mnichů: slaný čaj s jačím máslem smíchaný s ječnou moukou.

Viděli jsme spoustu tibetských klášterů, ale všechny jsou poměrně hodně zničené a zbídačené, mniši se živí hlavně žebráním. Topí se zde sušeným jačím trusem.

LHASA (La-sa)

Centrum Tibetu (Město bohů), 3650 m n.m., 108 tis. obyvatel, sídlo dalajlámy (od r. 1959 dalajláma v exilu), klášter od 7. stol.

Palác Potala – letní sídlo dalajlámů. Aby ponížili Tibet, dali Číňané naproti Potale místo parku vystavět obrovské parkoviště a komunistický monument.

NEPÁL (Srí Nepál Sarkár)

Stát v Himálaji, království, 147 181 km², 25,8 mil. obyvatel.

Úrodná terasovitá políčka až do výšky 1700 m. Využit každý kousek půdy, alespoň pro pastvu.

Nepál si udržel v celé své historii samostatnost. Životní úroveň však není vyšší než v Indii.

Na každém rohu se dá koupit hašiš nebo marihuana.

KÁTHMÁNDÚ

Hlavní město Nepálu od roku 1768, 1340 m n.m., 729 tis. obyvatel, sídlo krále a vlády, založeno r. 723. Údolí je součástí světového přírodního a kulturního dědictví UNESCO.

INDIE (Dhárát Ganradžja, Republic of India)

Stát v jižní Asii, 3 166 944 km², 1067 mil. obyvatel.

Úřední jazyky angličtina a hindština.

Obyvatelé Indie jsou většinou hinduisté. Hinduismus věří v reinkarnaci. Pro hinduisty nepředstavuje smrt konec, nýbrž začátek nového života. Hinduistou se člověk nestává – hinduistou se člověk rodí. Vliv náboženství je všudypřítomný a neomezený.

Neskutečná chudoba žebráků a špína ulic. Protřelost obchodníků. Přísné kastovní rozdělení obyvatelstva. Bohatí lidé jsou většinou obézní. Všude v ulicích posvátné krávy. Náboženské obřady jsou často provázeny zabíjením a obětováním zvířat.

Jídlo je zde na naše poměry neobyčejně ostré. Hinduisté mnoho nejedí maso, hovězí vůbec a vepřové jedí pouze nižší kasty. Jí se snad jen skopové. Indové většinou vůbec nevědí, co to je hygiena.

Ženy oblékají sári (dlouhý pruh látky, omotaný kolem těla, nebo pandžábí (kalhoty, košile s dlouhým rukávem a šála), muži nosí většinou kalhoty a košili, muslimské ženy chodí v burce (pokrývka hlavy, představitelé náboženství sikhů nikdy neodloží svůj turban.

VÁRÁNASÍ (Banáras, Benáres)

Město v Indii na Ganze, 1,1 mil. obyvatel, v 6. stol. př.n.l. zde Buddha zahájil činnost.

Posvátné město hinduistů. Co je pro muslimy Mekka, to je pro hinduisty Váránasí. Každý touží po koupeli v řece Ganze, která má podle hinduistické víry osvobozovat od hříchů, očišťovat a léčit. Na ghátech (obřadní místa) kolem řeky se denně konají obřady staré stovky let. Ghátů je celkem 21. Některé slouží k čistým koupelím či k praní prádla, jiné ke spalování zesnulých.

DILLÍ (Delhi)

Město v Indii, 932 km², 10,2 mil. obyvatel, hlavní město Indie Nai Dillí.

Ve starém Dillí je vidět mnoho mešit, bylo hlavním městem muslimské Indie. Je zde i největší mešita Indie Jami. Nové Dillí (Nai Dillí, New Delhi) bylo vybudováno Brity v letech 1917-1930 jako správní centrum Britské Indie, od r. 1947 se stalo hlavním městem Indické republiky.

ÁGRA

Město v severní Indii na řece Jamuně, 1,3 mil. obyvatel.

Památky světového kulturního dědictví UNESCO:

Red Fort of Agra (Červená pevnost), monumentální stavba.

Taj Mahal (Tádž Mahal), mramorový zázrak, nejhezčí pomník lásky.

2. Deník

17. 4. Letadlo z Prahy. Do 16 hod. jsme čekali v Zurichu. V letadle z Zurichu do Pekingu šlo pohodlně spát, bylo poloprázdné – lidé se bojí nemoci SARS.

18. 4. Přílet do Pekingu. Autobusem do středu města. S batohy na zádech stopujeme taxíky. I s průvodkyní Hankou je nás 7 (slovy sedm). Taxíkem do hotelu, ubytování po dvou. Odpoledne Chrám nebes. Čínští císaři zde prováděli obřady za bohatou úrodu. Večer žranice v hotelové restauraci. Samozřejmě hůlkami. Dopoledne prohlídka Hutongů (chatrče nižších kast). Úžasný zážitek. Hutong je místo, kde není sociální zařízení, avšak čínské ženy odtud vycházejí velmi upravené.

19. 4. Náměstí Nebeského klidu s Mao Ce-tungovým mauzoleem. Císařské zakázané město. Park Bej čaj – centrální park. Zde se cvičí a vůbec žije, veškeré služby jsou zde k dispozici. Čínská opera. Po opeře prohlídka svátečního osvětlení Pekingu. Svatyně a chrámy jsou zvenku krásné a malebné, ale uvnitř se toho mnoho nezachovalo. Velká parkoviště pro kola. Cyklistika v Číně je vážná věc, každý bicykl má svou SPZ.

20. 4. Velká čínská zeď, muzeum (výlet autobusem). Velká zeď je mohutná stavba 5000 km dlouhá, pro turisty je opraven úsek dlouhý asi 4 hodiny chůze. Místy je hodně pobořená. Miliony lidí ji stavěly 2000 let. Večer pekingská kachna. Před večeří jsme ochutnali larvy bource morušového.

21. 4. Dopoledne chrám, kde působil Konfucius. Poté největší klášter v Číně. Odpoledne areál Letního paláce (letní sídlo císařovny Cch'xi) s jezerem, kde kotví mramorová loď, na kterou císařovna chodila večer. Večer na vlak. Nádraží a vůbec jízda vlakem jsou nevšedním zážitkem (obrovská tlačeničky, ale vlak čistý a upravený, spíme v otevřeném vagóně na lehátkách).

22. 4. Příjezd vlaku do Si-anu. Ubytování jsme ve stylovém hotelu. Prohlídka města. Husí pagoda s vyhlídkou na město. Večeře na ulici v arabské čtvrti (polévka a maso na špejli). Perfektní centrum města. Při všech přejezdech kontroly na nemoc SARS – teplota, desinfekce.

23. 4. Dopoledne prohlídka opevnění města. V Číně snad celý národ cvičí před nástupem do práce. Cvičí? Nepřesně. Spíše tancují, baletí, naklání se a předklánějí ve vláčném rytmu. Soustředí se a koncentrují. Snídaně ve městě. V 11 hod. se přemísťujeme na nádraží a necháváme batohy v úschovně. Odpoledne výlet linkovým autobusem na hliněnou armádu. U Žluté řeky, v hloubce 9 m, byly objeveny hliněné postavy vojáků včetně výzbroje a koní. Večer prohlídka města a večeře. Jídlo je zde skutečně zážitkem. Večer vlak do Čcheng-tu. Cestujeme celou noc až do dvou odpoledne.

24. 4. Odpoledne prohlídka města. Park a čajovna. Večer objevujeme krásnou, stylovou čtvrť. K večeři sečuánská specialita, něco jako fondue. Ubytování je stylové, ale značně nepohodlné. Postel s nebesy, zato bez matrací (jen prkna a prostěradlo).

25. 4. Ráno autobus do asi 3 hodiny vzdáleného parku. Viděli jsme největšího Buddhu na světě vytesaného ve skále (výška 72 m), starou hrobku a klášter. Potom jsme na lodi (soutok dvou řek) viděli Buddhu i z vody. Odpoledne se odjíždíme ubytovat do vesnice Emei (na naše poměry spíše město). Večer krásné osvětlení.

26. 4. Autobusem jedeme do hor, cesta dlouhá asi 80 km. Potom stoupáme až na vrchol Emei Shan (3099 m). Výstup asi na dvě hodiny s převýšením 700 m. Cestou potkááme opice. Odpoledne sjíždíme autobusem níž a lanovkou stoupáme ke krásnému klášteru (zde Buddha na bílém slonovi). Po prohlídce pěšky k dalšímu klášteru a pak autobusem do Čcheng-tu. Večer zážitek s taxíky. Přijíždíme asi ve 22 hodin.

27. 4. Ráno v 8 hodin vyjíždíme podívat se na pandy. Viděli jsme pandy červené a velké. Taky mláďata. Potom odjíždíme do nejstaršího chrámu v Sečuánu. V chrámovém komplexu je velká čajovna, tam jsme poseděli na čaji. Okolo chrámu plno žebráků. Odpoledne procházka v parku. Chvilku čteme, chvilku se procházíme. Objevujeme bonsajovou zahradu. Večeře opět velice exotická (sečuánská specialita, tentokrát na jehlách).

28. 4. Snídaně po čínsku – černá vejce a čočková polévka. V jedenáct vyrážíme na letiště. Letadlo má odléhat ve 12.40. Nejprve odlet několikrát posunují, až jej ruší úplně. Celé dopoledne trávíme v letištní hale. Večer nás ubytují v nedalekém hotelu a dávají nám i večeři.

29. 4. Ráno nás budí již brzy a znovu na letiště. Odlétáme v 7.20 do Lhasy v Tibetu. Z letiště ještě 100 km autobusem do města. Později se dozvídáme, že jsme byli poslední let, který Lhasa z Číny, Nepálu a Indie přijala, protože do Tibetu ještě nepronikla nemoc SARS a ani ji tam nechtějí. Jsme ve výšce 3600 m a pomalu se aklimatizujeme. Odpoledne můžeme vidět starý tibetský chrám – ze střechy vidíme Potalu. Je tady docela špina a zápach. Hrkačky na modlení. Ubytování v hostelu Yak.

30. 4. Tashidelek – tibetský pozdrav.

Dopoledne vyřizujeme nepálské vízum. Potom prohlížíme sídlo dalajlámů (XIII. a XIV.) Rezidence a zahrady. Těžké problémy s aklimatizací. Na večeři vedle hotelu v místní hospodě – jačí chilli.

1. 5. Dopoledne jedeme v rámci aklimatizace autobusem asi 7 km se 400 m převýšením do největšího kláštera na světě, Drepung (Rozsypaná rýže), v němž žilo a studovalo 10 000 mnichů. V současné době jich je tam asi 600. Viděli jsme 200 mnichů odříkávajících mantru (modlitbu). Mniši jedí jednou za den jejich národní jídloampa (tibetský čaj smíchaný s ječnou moukou). Klášterní kuchyně, výhledy do okolí. Večer jsme v typické tibetské restauraci na jačím steaku (byl tvrdý).

2. 5. Ráno jsme měli vyjít v 6.15, ale daří se nám zaspát, takže jsme špatně oblečení a je nám zima. Jedeme linkovým autobusem (žvýkající a mlaskající Tibetané) do 42 km vzdáleného kláštera Ganän, hlavního sídla školy Gelung-pa (Žluté čepice) – tibetského buddhismu. Chrám dříve bombardovali Číňané, v současné době se však již opravuje. Cestu dlouhou 42 km jedeme 2,5 hodiny – výška 4200 m. Pomalu si začínáme zvykat na vysokohorské klima. Procházka kolem kláštera. Vidíme pohřebiště – zvláštní způsob pohřbívání, mrtvolu se mají pálit, ale protože je nedostatek dřeva, rozsekají je na kusy a ty buď spálí nebo je dají sežrat dravcům). V místním hotelu též absolvujeme tibetský čaj (černý čaj, jačí máslo, sůl – hnus). Hotel jak ze středověku – u zdí narovnaný sušený jačí trus. Cestou zpět se stavujeme ještě v jednom chrámu (je tam opice). Večer jsme se přežrali v naší oblíbené hospůdce. Všude plno žebráků (včetně malých dětí, které se věší na nohy) a neodbytných prodavaček korálků a jiných cetek. Lidé vsedí i za chůze

krouží modlitebními mlýnky a drmolí mantru. Všudypřítomný zápach jačího másla. Lidé páchnou taky.

3. 5. Výlet na Potalu – letní sídlo tibetských dalajlámů. Odpoledne v místní tržnici s jídlem.

4. 5. Ráno vyrážíme v džípech přes Himálaje do Nepálu. Asi v poledne se stavujeme v klášteře Samye. Klášter je zavřený, ale nás dovnitř pustili. Nadmořská výška 4500 m. Klášter Tashilkunpo, sídlo pančenlámy. Obrovský vítr. Spíme v turistické ubytovně – mizérie.

5. 5. Celý den jízdy džípem. Odpoledne přijíždíme do základního tábora pod Everestem. Hnusný vítr. Výška 5364 m. Nakonec pro velký vítr spíme v ubytovně v klášteře Saky, výška 5200 m. V celém Tibetu, i v těch nejnedostupnějších místech, jsou vidět modlitební praporky s modlitbami a prosbami od poutníků. Byly i zde. V noci je zima.

6. 5. Opět celý den jízdy. Ráno hrozná cesta. Odpoledne již začíná být vidět zeleň. Spíme těsně u hranice ještě na čínském území. Incident v hotelu – problémy se sociálním zařízením (nejdříve nás nechtěli nechat osprchovat, pak nám zamkli záchody...)

7. 5. Ráno pěšky překračujeme hranici do Nepálu. Najímáme si džíp a vyrážíme do Káthmándú (z výšky 1200 m klesáme až na 700 m). Krajina jako v pohádce – terasovitá políčka. Cestou se zastavujeme u lávky přes řeku, přecházíme ji a na druhé straně pijeme nepálský čaj. Je to restaurace s krásnou zahradou. Pak ještě ve vesnici zastavení na nepálské jídlo. Odpoledne a večer se sami procházíme čtvrtí Thamel.

8. 5. Namasthé – pozdrav

V 5.30 vyrážíme na letiště a podnikáme vyhlídkový let nad Himálajemi. Neopakovatelný a těžko popsatelný zážitek – vidět zblízka „střechu světa“ (všechny himálajské osmitisícovky) a ještě k tomu ve světle vycházejícího slunce. Odpoledne procházíme historické centrum města – dřevěné chrámy. Žvýkání betelu je zlozvyk podobný kouření, kterému holdují snad všechny vrstvy obyvatel v celé Asii. Prodáváči betelu jsou na každém rohu. Mají čistě oprané listy pepřovníku srovnané do úhledných balíčků a na přání zákazníka připraví úhledný smotek natřený kašičkou vápna a plněný například arekovým oříškem, hřebíčkem, kardamonem nebo lékořicí. Potom jsou na chodnicích vidět velké skvrny po červených slinách.

9. 5. Celodenní trek v okolí Káthmándú, na jehož začátku jsme svědky hinduistického obřadu. Bazén se sochou ležícího Šivy. Mladí mniši jej pravidelně každý den omývají mlékem a zdobí květinami. U obřadu se tlačí stovky poutníků, aby Šivu obdarovali květinami. V okolí každé svatyně je spousta asketů, svatých mužů, ale i žebráků (špinaví, zmrzačení, kojící matky atd.)

10. 5. Ráno stúpa Svajambhúnáh shlížící typickým očima. Bódhnáth – největší tibetská stúpa mimo území Tibetu. Chrámové náměstí Durbar s chrámy a pagodami. Palác Kumáru Devi – jediné žijící bohyně světa. Hinduistický chrámový komplex – Opičí chrám. Tady jsme pochopili rčení „drzí jako opice“. V Káthmándú je snad více templů a chrámových paláců než obytných stavení. Umělecky zdobené krakorce templů připomínají výjevy z Kámasútry. Přes noc jízda autobusem až téměř k hranici Indie. Cesta dlouhá 181 km trvá 12 hodin.

11. 5. Ráno jedeme poslední úsek k hranici (asi 3 km) rikšou. Hranici do Indie přecházíme pěšky. Potom džípem až do Váránasí. Cestou jsme viděli slony. Do Váránasí přijíždíme odpoledne. Ubytujeme se a do večera máme volno. Dáváme si pivo. Vybrali jsme nevhodné místo k jeho vypití (fotili si nás). Večer jdeme okukovat místní svatbu (květen je v Indii měsíc svateb). Velkolepý zážitek. Vítají nás jako vzácné hosty a všechny nás pohostili. Na hostině je snad tisíc lidí, ale žádný alkohol.

12. 5. Ráno východ slunce z loďky na Ganze. Posvátné spalovací gháty. Očistné koupele hinduistů. Pradleny. Je zde vidět spousta ubohých žebráků, lidí čekajících na smrt, aby mohli být pohřbeni v Ganze, koupání poutníků mezi mrtvými zvířaty a zbytky lidských těl. Z náboženských důvodů se hinduisté nesmějí ústy dotknout lahve nebo sklenice, ze které pijí, a proto si vodu lijí přímo do krku. Také si ji mohou vylít do zaprášené ruky a pít z ní. Rovněž záchody jsou pro ně nečisté, proto konají svou potřebu venku v parcích nebo na ulicích a místo papíru s sebou nosí plastovou láhev s vodou. Dopoledne prohlédneme výrobu hedvábných předmětů. Večer okoušíme hašiš a pozorujeme svatební průvody městem.

13. 5. Zlatý chrám Šivy. Večer a přes noc cesta vlakem do Dillí.

14. 5. Ubytování v Naí Dillí. Organizovaný rámus města do nás buší ze všech stran, město je jedno veliké mraveniště. Odpoledne muzeum – dům Indíry Gándhiové, místo její smrti (byla zavražděna, stejně jako její synové). Presidentský palác, stavba Angličanů.

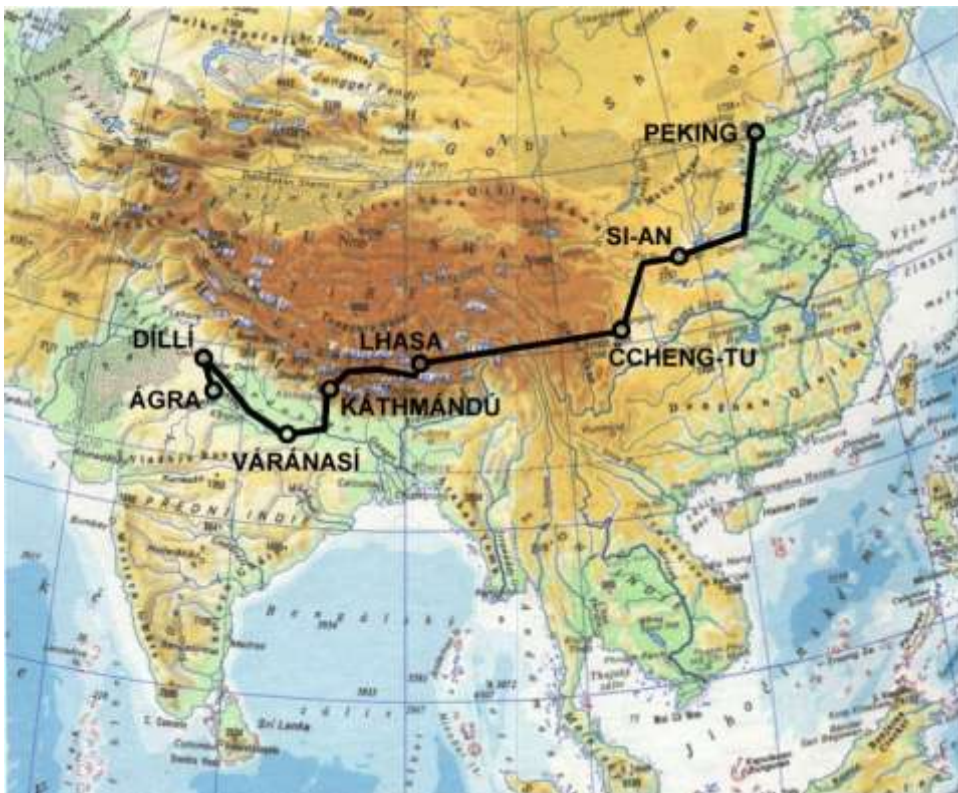
15. 5. Sarnath – místo prvního Buddhova kázání. Indický chrámový palác. Mešita Bahádí ve tvaru lotosu. Místo, kde byl spálen Gándhí. Qutab Minar – železný nerezavějící pilíř ze 4. stol. Staré město s bazary a mešitami. K obědu maso pečené v hliněné peci.

16. 5. Ráno nejnávštěvovanější park v Dillí. Pak koupaliště. To je na velice slušné úrovni, ale za plotem už je nepořádek. Část koupaliště je ještě ve výstavbě, která probíhá bez jakékoliv mechanizace. Na Evropana číhají v Indii překvapení a dobrodružství na každém kroku.

17. 5. Ágra – město s památkami UNESCO. Tadž Mahál – nejhezčí pomník lásky, klenot mezi paláci, mramorové mauzoleum obklopené ze čtyř stran štíhlými minarety. Red Fort – Červená pevnost dostala název od rudého pískovce, z něhož je postavena, vladařské sídlo z roku 1569. Pozoruhodné jsou 12 km dlouhé a 5,5 m široké hradby, které poskytovaly ochranu asi pěti stům budov a domků. Uvnitř mramor, harém se čtyřmi sty pokojů, vodotrysky, Perlová mešita. Uprostřed pevnosti jsou pěkné parky. Z jasmínového salonku tohoto paláce úchvatný pohled na Tadž Mahál. Úžasný zážitek jak z památek, tak z nepředstavitelného vedra. Cestou na letiště se porouchal taxík, takže nás nakonec jelo v jednom autě 5 a řidič + 2 batohy. Na letiště ale dorážíme včas a včas také odlétáme. Domů jsme odletěli jen 4, protože dva naši kolegové si pobyt v Indii prodloužili ještě o dva týdny.

18. 5. Sláva, nazdar výletu, SARS jsme nedostali, už jsme tu. Praha Matka měst.

Ladislav Pěra

Měna

Čína – yuan (Y), 1 USD = 8,3 Y

Nepál – nepálská rupie (NR), 1 USD = 75 NR

Indie – indická rupie (IR), 1 USD = 49 IR

Orientační ceny

Vstupy do památek:

Čína – Velká zeď 45 Y, Zakázané město 40 Y, Hliněná armáda 65 Y, vyhlídka na Zakázané město 2 Y

Tibet – Potala 40 Y, kláštery 30 až 55 Y

Nepál – chrámové město bakhtapur 750 NR, Patan 200 NR, let kolem Mt. Everestu 102 USD

Indie – Tadž Mahál 750 IR, Red Fort 350 IR, nerezavějící pilíř 470 IR

Hlavní jídlo v levné restauraci:

Čína, Tibet 10 až 20 Y, Indie, Nepál 0,5 až 2 USD

Z PŘÍRODY

Krokodýlové v zoologickém depozitáři Moravského zemského muzea Brno v Budišově u Třebíče.

Mezi krokodýly patří také aligátoři a kajmani. V současné době jsou to největší vodní kořistníci (predátoři). Jsou doma ve sladkých, mořských i brakických vodách. Pro život v přírodě jsou přizpůsobeni mnoha adaptacemi (protáhlá hlava s mohutnými kuželovitými zuby v prodloužených čelistech, vřetenovitý tvar těla, plovací blány na zadních končetinách, plavání pomocí svalnatého ocasu, uzavírání dýchacích cest a trávicí trubice zvláštní záklopkou, dýchání pouze nozdrami pomocí vyvinutého druhotného patra, posazení očí a vnějších nozder pro pozorování okolí při pobytu ve vodě, uzavírání vnějších nozder a ušních otvorů záklopkou při potopení, překrytí očí průhlednou mžurkou apod.). I když jsou to vodní živočichové, dovedou se dobře pohybovat i po pevné zemi. Mocnou zbraní krokodýlů jsou zuby. Největší jedinci jimi vyvinou v tlak v přepočtu účinku hmotnosti až 13 tun. Mohutný chrup slouží krokodýlům k zabíjení, držení a drcení kořisti. Větší kořisti neporucují, ale odtrhávají z ní menší kousky pomocí otáčení těla kolem osy. Jejich tělo chrání velké šupiny, které jsou na hřbetě a na břiše podloženy kostěnými destičkami. Krokodýlové loví převážně v noci a v době vyhledávání partnerů vydávají silné hrdelní bučivé zvuky.

Ve zdejším zoologickém depozitáři lze vidět celkem 4 druhy krokodýlů. Aligátor americký (*Alligator mississippiensis*) obývá jezera, řeky, vodní kanály a bažiny v jižní části USA. Snáší také brakickou vodu. Dosahuje velikosti 2 až 4 m, výjimečně i více. Největší změřený jedinec měřil 5,6 m. Mladé kusy se živí rybami, obojživelníky a bezobratlými živočichy. U starších jedinců převažují v potravě ptáci, savci a větší ryby, popř. želvy a hadi. Samice snáší vejce do kupovitého hnízda z bahna a tlejících rostlinných zbytků. Vajec bývá až 60 a malí aligátoři se líhnou asi za 2 měsíce. Samice se v zdržuje v době inkubace v blízkosti hnízda. Menším druhem je kajman brýlový (*Caiman crocodylus*). Před očima má vystoupilý kostní hřeben, který připomíná brýle. Žije v Americe od jižního Mexika po Argentinu. Bývá menší než aligátor a dorůstá běžně kolem 2 m, výjimečně 3 m. Obývá velké řeky a všechny typy stojatých vod. Nejraději má rozsáhlé bažinaté oblasti. Živí se menšími živočichy jako jsou vodní měkkýši a další bezobratlí, větší jedinci přijímají hlavně ryby, v menším množství také plazy, ptáky a savce. Do kupovitých hnízd snáší samice do 40 vajec.

Velmi zajímavým druhem je kajmánek malý (*Paleosuchus trigonatus*) z povodí Amazonky a Orinoka. Obvykle dorůstá velikosti do 1,5 m a patří mezi nejmenší krokodýly. Živí se většinou vodními bezobratlými živočichy a rybami. Samičky tohoto druhu snášejí vajíčka do hnízd, která stavějí blízko termitišť. To není jen tak bezúčelné, neboť termiti udržují ve svých stavbách stálou teplotu a tak ji pomáhají udržet i v hnízdě tohoto kajmánka. Jedním z největších krokodýlů je krokodýl nilský (*Crocodylus niloticus*) z Afriky a Madagaskaru. Dorůstá až 6 m a dosahuje hmotnosti až 1 tunu. Takoví obři již dokáží ulovit zebra, pakoně nebo i žirafu při napájení. Obývá velké řeky, jezera a močály. Snáší i brakickou vodu. U tohoto druhu samice nestavějí hnízda, ale vajíčka zahrabávají na břehu. Vajíček může být i 90, inkubace trvá 3 měsíce a hlídají je oba rodiče. Tento druh může zabít a pozřít i člověka.

Helena Sutorová, František Hanák

Rostlina měsíce

Červenec

Rosa – růže v nádobách pro balkon a terasu Voňavé květy na prahu obydlí

Terasové růže nabízejí na minimálním prostoru romantický kout k oddechu.

Půvabná růže patří po staletí mezi nejoblíbenější rostliny. Nacházíme ji od venkovských chalup až po královské paláce, skví se v nejednom šlechtickém erbu. Archeologové dokládají růžový věnec v egyptských pyramidách a mnoho pramenů svědčí o mimořádné oblíbě růží v antice. Není divu, že důstojně krásnila také další epochy. Průlomem byl konec 18. století, kdy byly v Číně vyšlechtěny první remontantní (opakovaně kvetoucí) čajohybridy. Šlechtění soudobých zahradních růží se soustředilo v 19. století především do Anglie a Francie. Za posledních dvě stě let vznikl bezpočet odrůd různých tvarů, barev i velikostí. Dnes se s růžemi setkáváme jak ve veřejné zeleni, tak v soukromých zahradách. Současný bohatý sortiment umožňuje také pěstování růží v nádobách. Posledních dvacet let se rychle a úspěšně rozvíjí šlechtění drobnokvětých kompaktních růží, určených pro omezený prostor. Milovníci růží tedy nemusí nakonec vlastnit ani záhon, postačí vhodné místo na balkoně nebo terase, případně na širším parapetu. Samozřejmě existují i drobné růžičky vhodné pro pěstování v interiéru.

Charakteristika

Do nádob používáme především nízké keříčkové růže, často označované také jako terasové nebo miniaturní růže. Vyznačují se úhledným kompaktním tvarem a dlouhou květou. Dosahují maximální výšky kolem 50–60 cm. Listy jsou lesklé a drobné. Květy jsou sice menší, než u standardních zahradních růží, ale bujně kvetou od května až do zámrazu. Paleta barev je velmi bohatá. Každým rokem se představují nové pozoruhodné odrůdy. Šlechtitelé se současně zaměřují na vysokou odolnost rostlin proti chorobám i škůdcům. Mnohé odrůdy se pěstují také očkované na kmínku jako stromkové růže. Doporučené kultivary: Angela Rippon, Baby Bio, Baby Masquerade, Bright Smile, Gentle Touch, Kent, Lilli, Marlene, Nozomi, Rose de Meaux, The Fairy, Top Marks, Trumpeter, Warm Welcome (pnoucí miniaturní).

Nároky na pěstování

Daří se jim na slunečném vzdušném stanovišti, chráněném před větrem. Půda musí být humózní a dobře propustná, kořeny nesmí stát trvale ve vodě. Pro výsadbu používáme speciální substrát pro růže nebo kvalitní kompostovou zeminu. Růže nevysazujeme do substrátu po uhynulých nebo přestárlých růžích, dostávají se výrazné známky únavy půdy často spojené s výskytem háďátka. Na jaře provedeme krátký řez několik centimetrů nad podnoží (na 3 až 4 očka) a rostliny důkladně pohnojíme. Růže potřebují hnojení minerálními i organickými hnojivy včetně uleželého chlévského mrvy, můžeme užít hnojiva granulovaná i tekutá pro růže. Naposledy hnojíme v červenci. Odkvetlé květy pravidelně odstraňujeme. Keříky kvetou déle.

Nakupujeme růže

Kvalitně ošetřená prostokořenná růže by měla mít při nákupu zabalen kořen ve fólii, aby neprosychal, a nadzemní část ošetřenou voskem. Často se také setkáváme se speciálními prodejními fóliovými obaly. Pouze při nevhodném skladování zde může dojít k zapaření rostlin. Takto expedované rostliny slouží pro jarní a podzimní výsadbu. Další variantou jsou růže prodávané v kontejnerech, které vysazujeme celoročně. Pro balkon většinou podzimní termín výsadby nevolíme, protože záhy po výsadbě musíme uložit růži na chráněné místo. Takže prvního půl roku se staráme o rostlinu, která nám neskýtá zatím žádnou okrasu a navíc v zimě je nejzranitelnější. Před výsadbou prostokořenné růže namočíme aspoň přes noc do vědra s vodou, zastříháme všechny zaschlé části kořenů až po místo, kde jsou pružné, pevné a tuhé. Při výsadbě dáme na dno drenážní vrstvu a vždy musí být ve dně nádoby odtokový otvor pro odvod přebytečné vody. Nyní nasypeme trochu země a rozprostřeme kořeny rostliny. Zeminu navrstvíme tak, aby po zasypání bylo očkované místo (zbytnělá část mezi stonkem a kořeny) těsně pod úrovní půdy.

Upozornění

Při nedostatečné záливce růže málo kvetou. Zaléváme rostliny přímo ke kořenům nebo instalujeme závlahový systém. Týdně by měla jedna rostlina podle velikosti dostat 9 až 18 litrů vody. Máte-li větrný balkon nebo terasu, chraňte růži závěsnou rohoží.

Přezimování

Rostliny v nádobách chráníme důsledně před mrazy. Zvláštní ochranu vyžadují v zimě stromkové růže. Růže můžeme přezimovat na chladném tmavším místě při teplotě kolem 5° C. Ponecháváme-li je venku, podložíme nádobu izolací (např. polystyrenem, dřevem), obložíme ze stran a ovážeme. Menší rostliny vložíme do pytle, který vyplníme izolačním materiálem. Osvědčilo se omotání nádoby bublinkovým polyetylenem. Keřík ještě přikryjeme chvojím nebo pilinami. Stromkové růže navíc zvlášť chráníme v místě štěpování korunky na kmínku. Rostliny umístíme těsně ke zdi. Můžeme ještě obložit rákosovou rohoží.

Použití

Růže v nádobách mohou být nejen na balkoně, ale na slunném místě v bytě, na parapetě, schodišti, okraji terasy. Když nejsou růže obklopeny další zelení záhonů, dbáme pečlivě na výběr vhodné nádoby. Nic nepokazíme důstojnou teracotou, ale využíváme i řadu dalších keramických nádob s veselou glazurou či zdobné dřevěné nebo kovové truhlíky. Také v nádobách můžeme kombinovat různé typy růží. Růže na kmínku např. podsadíme miniaturními nizoučkými růžemi. Sesazujeme barevně tón v tónu nebo vytváříme pestrou směs. Vhodné jsou i kombinace s jinými drobnými keříky a trvalkami, např. svatolínou, zběhovcem, kontryhelem, dlužichou, kakosty, šantou, drobným šaterem, příp. nízkou vajgélií nebo vždyzelenými drobnými dřevinami – brslenem, barvinkem, nízkým zimostrázem apod. Velmi žádanou je např. levandule, která doplňuje modrou barvu, odstín, který v syté podobě jako jediný mezi růžemi schází. Navíc uvedené rostliny zkrášlí kompozici i v době, kdy právě růže nekvetou.

Srpen

Dochan (*pennisetum*), proso (*panicum*), ozdobnice (*miscanthus*) a drobné bambusy
Křehké tvary travin

Elegantní traviny nejlépe vyniknou koncem léta.

Trávy i bambusy se vyznačují od řady rostlin odlišným vzhledem a vytvářejí samostatnou skupinu.

Mezi trávy patří trvalky i letničky. Vždy mají přízemní listy a další úzké listy střídavě vyrůstají ještě na lodyhách–stéblech. Oboupohlavní květy jsou seskupeny v latách, hroznech nebo klasech. Jsou zde rostliny plně mrazuvzdorné i choulostivé, které hynou při poklesu teplot k nule. Trávy většinou snášejí široké rozmezí světelných podmínek, mnohem důležitější je dobře propustná půda.

Dochan (*Pennisetum*)

zahrnuje vytrvalé i jednoleté trávy z tropických a subtropických oblastí, především Afriky a Jižní Ameriky.

Dochan pýřitý (*Pennisetum villosum*), vousatec je dekorativní vytrvalá tráva původem z Etiopie. Vytváří husté trsy ostrých listů, dosahuje výšky 60-100 cm. Hlavním ozdobným prvkem jsou měkké pýřité chomáče kvetoucích klasů, kvete od července do pozdního podzimu. Barva květenství se postupně mění podle stáří od světle zelené až po šedobílou. Klasy pro dekorativní vazbu se řezou před rozkvetem. Pro dekoraci se také pěstuje dochan psárkovitý (*P. alopecuroi*). Vyznačuje se nápadným svítivým květenstvím. Patří mezi nejpěstovanější druhy. Starší rostliny méně kvetou, pravidelně je dělíme a přihnojujeme. Používá se jako solitér nebo v menších skupinách. Vyžaduje slunné stanoviště s dostatkem vláhy. *Pennisetum orientale* dorůstá asi 40 cm, klasy jsou zpočátku světle fialové, později slámově zbarvené. Používá se do přírodních suchých partií.

Dochany vyžadují propustnou vzdušnou půdu a slunečnou polohu. Semena se vysévají v kláscích do volné půdy nebo častěji se předpěstují sazenice. Nadzemní část u dochanů se seřezává na jaře. Na zimu na rostliny nahrnujeme listí. Klasy se používají také do vazeb, seřezáváme je těsně před rozkvetem. Dochany se uplatní ve větších skupinách a v kombinaci s dalšími rostlinami – např. laskavcem (*Amaranthus caudatus*), šalvějí (*Salvia horminum*), sporýšem (*Verbena bonariensis*). Ve své domovině se používají dochany jako význačné krmné rostliny.

Proso (*Panicum*)

zahrnuje kolem 500 druhů jednoletých i vytrvalých trav. Jsou to statné trsnaté rostliny s latovitým květenstvím. Proso vláskovité (*Panicum capillare*), jednoletá tráva, pochází ze Severní Ameriky, dorůstá do výšky 60-100cm, vytváří vzdušné trsy se širokými listy a

řidké latovité zelenohnědé květenství. Vyžaduje teplé polohy. Většinou se předpěstuje a sazenice se přesazují v polovině května do volné půdy. Kvete v červenci a srpnu. Daří se jí v teplých polohách a na výsluní. Žádá záhřevné živné lehké půdy. Lata se suší v době květu i po odkvětu. Vynikne jako solitera nebo v kombinaci v barevně kontrastními rostlinami, např. s laskavcem nebo nevadlecem. Proso prutnaté (*P. virgatum*) má také okrasnou hodnotu, především odrůda *Strictum* se silnými pevnými stébly a světle zelenými listy s hnědým nádechem. Lata jsou hnědé. Dorůstá až 180 cm. Používá se jako solitér v parcích i zahradách, vyžaduje slunné místo a dostatek vláhy. Vysazuje se často poblíž vodních ploch.

Také proso se používá v řadě zemí jako pícnina, proso seté se místy pěstuje i u nás.

Ozdobnice (*Miscanthus*)

vytrvalé vyšší trávy s dřevnatými oddenky, úzkými listy a květy uspořádanými v péřovitých latách. Rostou volně od Himaláji po Japonsko v počtu asi 10 druhů. Všechny druhy se využívají v okrasném zahradnictví. Využívají se především do volných přírodních seskupení a patří mezi dominantní rostliny. Některé jsou mrazuvzdorné jiné před chladem chráníme.

Nejčastěji se pěstuje ozdobnice čínská (*Miscanthus sinensis*) – pochází z Číny a Japonska. Vysoká tráva, vytváří vzpřímené trsy podlouhlých listů s výraznou žilkou uprostřed. Má řadu kultivarů, které patří mezi nejkrásnější traviny zahrady. Pro pěstování je optimální dobrá výživná půda. Pozdě raší. Vysazuje se na jaře, množí se dělením trsů. Nadzemní části se také seřezávají až na jaře. Na jaře a počátkem léta potřebuje dostatek vláhy. Podle kultivaru dosahuje výšky 120-200 cm. Vyžaduje zimní ochranu.

Gracillimus má sytě zelené úzké tuhé listy, často se vybarvují do bronzova, obloukovitě se ohýbají, výška asi 170 cm, *Strictus* – vzpřímené listy jsou příčně žlutě pruhované, *Zebrinus* – podobný odrůdě *Strictus*, ale listy jsou převislé. Odrůda Silberfeder vyniká svým péřovitě větveným květenstvím. U odrůdy *Variiegatus* se širší podélně žlutobíle pruhované listy obloukovitě ohýbají.

Bambusy

zahrnují stálezelené trvalky s oddenky. Od vytrvalých trav se většina bambusů liší dřevnatým stéblem, které je také duté. Většinou je zeleno hnědé, obsahuje oxid křemičitý a tím je také velmi pevné. Kopinaté listy mají síťovitou žilnatinu. Květy vyrůstají nepravidelně a nemají okrasnou hodnotu. Jsou chladuvzdorné až plně mrazuvzdorné. Rostou na chráněných nepříliš suchých stanovištích, na slunci i ve stínu. Většina rostlin dosahuje velkých rozměrů a také se bujně rozrůstají do šířky.

Pleioblastus variegatus (*Arundaria variegata*), stálezelený pomalu se rozrůstající bambus s úzkými bíle proužkovanými listy, stébla se naspodu rozvětvují, dorůstá do výšky 80 cm. Vyžaduje slunečné polohy, mírnou zálivku, je plně mrazuvzdorný.

Sasa veitchii představuje stálezelený pomalu se rozrůstající bambus. Stébla má fialová, v kolébkách větvená, listy asi 25 cm dlouhé s bílými okraji, dělené, dorůstá do 1,5 m.

Použití

Traviny mají díky své lehké vzdušné struktuře naprosto nezastupitelné místo v zahradě. Rozměrné rostliny jsou nepřehlédnutelnými dominantami, menší se mohou

vysazovat také do nádob. Často se kombinují také s různými kameny nebo oblázky, jindy se zrcadlí ze břehu ve vodní hladině. Některé druhy jsou součástí speciálních suchých partií. Díky době kvetení se stávají průvodci v druhé polovině léta.

Zúří

**Ořechoplodec (*caryopteris*),
perovskie (*perovskia*), levandule
(*lavandula*)**

Modrý svět

Modrá barva v zahradě má zvláštní vyhledávané postavení. Na pozadí zelenošedých listů vyniknou koncem léta bohaté modré květy ořechoplodce.

Trávy i bambusy se vyznačují od řady rostlin odlišným vzhledem a vytvářejí samostatnou skupinu.

Mezi trávy patří trvalky i letničky. Vždy mají přízemní listy a další úzke listy střídavě vyrůstají ještě na lodyhách–stéblech. Oboupohlavní květy jsou seskupeny v latách, hroznech nebo klasech. Jsou zde rostliny plně mrazuvzdorné i choulostivé, které hynou při poklesu teplot k nule. Trávy většinou snášejí široké rozmezí světelných podmínek, mnohem důležitější je dobře propustná půda.

Ořechoplodec

Ořechoplodec je opadavý keř význačný letním a podzimním kvetením. Pochází z východní Asie. Mnohé druhy u nás vymrzají. Pro naše klimatické podmínky se hodí ořechoplodec clandonský (*Caryopteris x clandonensis*), ořechoplodec ferndownský (*C.Ferndown*) a ořechoplodec šedivý (*C. incana*). Dorůstá do výšky kolem 1-1,2 metru. *X clandonensis* Arthur Simmonds má květy modré až purpurově modré, je bohatého habitu a listy jsou úzce vejčité. Hustým olistěním a bohatou násadou květů se vyznačuje také odrůda Haevenly Blue. Modré květy mají výrazné tyčinky.

Nejlépe se mu daří na slunném teplém místě. Půdu volíme dobře propustnou a bohatou na vápník. Kořeny na zimu přikrýváme.

Používá se jako solitera i ve skupinkách. Efektivně působí v trávniku, přidává se díky pozdnímu kvetení do popředí keřových skupin, nižší kultivary (*C. incana Nana*) také do skalek. Velmi dobře doplní i trvalkové záhony. Snadno se množí v červnu řízkováním. Rostliny v kontejneru kupujeme raději až po zjevném vyrašení, v našich podmínkách snadno namrzá.

Ořechoplodec má kromě modré barvy také květy červené, případně bílé, které již však nejsou tak půvabné.

Perovskie

Perovskie jsou opadavé byliny až polokeře. Pocházejí z Asie a doplňují pozdní paletu modrých tónů. Vzhledem připomínají šalvěj. Pro svůj půvab je vyhledávaná především *Perovskia x Superba*. Dále se do našich podmínek hodí perovskie dřevinkovitá (*P. abrotanoides*), perovskie lebedolistá (*P. atriplicifolia*) a perovskie krtičníkolistá (*P. scrophulariifolia*). Bohaté keřiky dorůstají většinou do výšky kolem 50 cm a mírně se rozklesávají do stran. Perovskie lebedolistá však doroste až do 1,5 m. Listy jsou dlouhé 3 až 6 cm, vstřícné, pilovité, peřenosečné. Kvítky připomínají šalvěj, jsou sestaveny do protáhlého květenství dlouhého 30 až 50 cm, jsou fialovomodré až modré, někdy i naružovělé. Kvete v srpnu a září.

Potřebuje slunečnou teplou a chráněnou polohu. Nesnese přemokření, vyhovují jí suché, chudé kamenité půdy. Každý rok ji zjara radikálně seřezáváme. Znovu vyraší a bohatě kvete. Na zimu ji nejen přikrýváme, ale také chráníme před nadměrným vlhkem. Nejlépe se uplatní v trvalkových záhonech a ve skalkách. Množí se řízkami odebranými v červnu nebo snadno dělením starších rostlin.

Levandule

Vytrvalý stálezelený polokeř dosahuje výšky 20 až 60 cm, výborně roste ve volné půdě i v nádobách. Na přímé lodyze vyrůstají stříbřitě šedoplstnaté celokrajné čárkovité listy. Lodyha s postupujícím stářím na bázi dřevnatí. Drobné květy, sestaveny v lichopřesleny, vytvářejí na koncích větví hustá květenství s modravě šedým kalichem a modrofialovou korunou, kvete od června do srpna až září. Drobné modrofialové květy vytvářejí na koncích větví hustá květenství. Jemné květy levandule šíří sytou vůni.

Potřebuje chráněné slunečné místo a lehkou propustnou vápenitou půdu. Upřednostňuje chudší půdy, na příliš výživné půdě vytváří bohaté listy na úkor množství květů. Nesnese delší zamokření. Na záhoně anebo v nádobě ji zajistíme vhodnou drenáž. Rostliny nejčastěji pěstujeme z mladých sazenic. Mohou se množit také semeny, řízkami z jednoletých výhonů (na jaře anebo v srpnu), či dělením starších trsů koncem léta. Koncem léta odstraníme odkvetlé stonky a celou rostlinu mírně přistříhneme. Hlubší seříznutí provedeme v březnu až dubnu, podpoří růst nových výhonů a rozkošatí. V drsnějších oblastech ji na zimu chráníme lehkou prodyšnou přikrývkou.

Levandule vynikne především v malých skupinkách, na skalce či zídce. Vytváří zajímavé a husté nízké obruby a lemy. Patří do starovětských skupin trvalek, bylinkových záhonů a hezky doplňuje v podrostu růže. Bohaté trsy upoutají i v nejrůznějších nádobách. Šíří do okolí výrazné aroma. Levandule je vhodnou rostlinou pro suchou půdu, na zahradě kvete i při omezené záливce, vypadá skvěle i ve velmi suchém létě, je nenáročná.

Uvedené rostliny můžeme na zahradě rozmanitě kombinovat. Zastupují několik výškových kategorií, snadno z nich vytvoříme ucelenou modrou skupinku, která se stane akcentem zahrady nebo přenese barvu oblohy do některé z nádob. Samozřejmě nádoby vyžadují na zimu ochranu, nesmí promrznout. Pro svou nižší odolnost vůči mrazu se představené rostliny nehodí do podhorských a horských oblastí. Ve středních polohách volíme vždy teplé, slunečné a chráněné místo.

SPORT

Fotbalové oddíly TJ Sokol Budišov

Starší páni – srpen 2003

Stojící zleva:

Doležal Jaroslav; Dítě Vlastimil; Kopečný Josef; Kružík Karel; Suchánek Karel;
Matoušek Libor; Vidlák Pavel; Karas Pavel a Glovacz Vítězslav

Klečící zleva:

Patočka Jiří; Glovacz Ladislav; Večeřa Antonín; Hort Jiří; Karas Josef;
Řihák Jan a Nováček Alois

Muži – srpen 2003

Horní řada zleva:

Dostál Jan – trenér; Syrový Ondřej; Dítě Pavel; Kašpar David; Dvořák Jan;
Komínek Lukáš; Carda Zdeněk; Dítě David a Vávra Miloš – masér

Dolní řada zleva:

Svoboda Tomáš; Dostál Pavel; Raus Zdeněk; Mezlík Miroslav;
Večeřa Ladislav; Věžník Karel – asistent trenéra; Ležák Richard
a Vašíček Roman

Chybí: Chalupa Martin a Chalupa Lukáš

Dorost – srpen 2003

Stojící zleva:

Chalupa Stanislav – trenér; Adam Oldřich; Havelka Jiří; Doležal Ondřej;
Zeman Michal; Marek Lukáš a Mezlík Josef

Klečící zleva:

Rouš Michal; Hospůdka Pavel; Jašek Martin; Kašpar Radek; Chalupa Kamil
a Kubín Miroslav

Ležící:

Procházka Milan

Chybí: Štefka Lubomír – asistent trenéra

Žáci starší – červen 2003

Horní řada zleva:

Večeřa Antonín – trenér; Hospůdka Pavel; Karas Pavel; Rouš Michal;
Doležal Ondřej; Marek Lukáš; Kubín Miroslav a Vašíček Roman – trenér

Dolní řada zleva:

Krejčí Miroslav; Jašek Martin; Šafařík Roman; Nováček Ivo a Beránek Václav

Ležící:

Menčík Jan a Carda Jakub

Žáci mladší – červen 2003

Horní řada zleva:

Karas Josef – trenér; Vít Vojtěch; Kašpar Jan; Ošmera Lukáš;
Nováček Tomáš; Menčík Jan; Kočí Petr; Řihák Jan – trenér
a Ležák Richard – trenér

Prostřední řada:

Holubář Milan; Zeman Roman; Kozuň Jaroslav; Procházka Jakub; Hort Tomáš
a Slabý Jan

Dolní řada zleva:

Piňos Jan; Marek Tomáš; Kočí Lukáš; Syrový Jan; Lakatoš Miroslav;
Syrový Bořek a Piňos Pavel

Z REDAKČNÍ POŠTY

Vážený pane Pavlíčku,

před několika dny se mi dostala do rukou lednová příloha Budišovského zpravodaje, vydaná u příležitosti nedožitých devadesátin otce Jana Slabého. Musím hned na samém počátku říct, že se jedná o dílko velmi zdařilé a že za ně patří poděkovat upřímně všem „Budišovákům“, kteří se na něm podíleli. Je ostudou nás „Vančáků“, že farnost, v níž působil ze všech nejdéle, na něj něčím podobným nepamatovala. Při tom stopy jeho působení tu jsou i po 41 letech, kdy byl komunisty vypuzen, ještě stále patrné, a to v oblasti duchovní i té viditelné. Pamětníci ho vzpomínají dosud velmi vděčně a mám za to, že oslovuje i mladší generaci, která ho zná už jen z vyprávění svých rodičů. Bylo to patrné i při tom, když jsem jim předával Vaši přílohu, jejíž kopie jsem si dovolil pořídit vzhledem k tomu, že nebyla viditelně chráněna „copyrightem“. Snad mi to odpustíte, domnívám se, že otec Jan si to plně zaslouží. Moji ženu i mě učil za války v obecné škole, pak také na měšťance a po válce i na místním gymnasiu. V té době byl duchovním vůdcem našeho homogenního katolického skautského oddílu a současně i duchovním vůdcem ivančického skautského okrsku. Podobně jako Vás, i nás připravoval před 47 lety na manželství, a pak i sezdaval. Po jeho vyhnání jsme ho stěhovali do Urbanova i Budišova. Na všech jeho působištích jsme ho jako rodina i s přáteli navštěvovali poměrně pravidelně. Nemohu vyloučit, že jsme se při takové příležitosti i my dva setkali, pochopitelně si na to asi nevzpomeneme. Naše vzájemné vztahy s Otcem Janem přerostly - snad si to mohu dovolit napsat - z běžného do přátelského poměru. V naší paměti stále zůstává jako poctivý dobrý kněz, kterému pastorační povinnosti byly nade vše. Snad si mohu dovolit i malou připomínku. V úvodní části Vašeho almanachu se objevila drobná chybička: pan farář Tesař byl popraven za heydrichiády pro obětavou pomoc českému parašutistovi z Anglie den před svými jmeninami 16. června 1942 v Kounicových kolejích v Brně. Toto nedopatření nijak nesnižuje hodnotu Vaší práce. Takové věci se stávají, dokonce i na pamětní desku P. Tesaře na místní fáře od akad. sochaře Jiřího Marka (jedna jeho socha je i v jižní lodi budišovského kostela), kterou dal vypracovat otec Jan, se dostalo nedopatřením špatné datum, totiž namísto června až červenec. Mám doma několik vzácných památek na P. Slabého. Už od studentských let jsem měl jako koníčka filmování. V archivu mám několik filmů ze svátečních obřadů, z místní svatojakubské pouti, z průvodu Božího Těla, ale také ze svěcení zvonů hned v prvním roce působení otce Jana v Budišově a také z tamějšího biřmování v některém z následujících roků. Filmy jsou vzhledem ke svému stáří až 50 roků samozřejmě němé a černobílé, jejich hodnota je především v dokumentární oblasti. Některé jsem svého času už v Budišově promítal na fáře. Bude-li z Vaší strany zájem a dá-li Pán zdraví, mohli bychom snad za „dlouhých zimních večerů“ podobné promítání zopakovat. Ještě jednou Vám děkuji a upřímně Vás i všechny budišovské přátele otce Jana zdravím.

Váš

Ing. Zdeněk Navrátil, Ivančice

V Budišovském zpravodaji 4/2001 byla součástí vzpomínek Věry Guthové – Život na zámku, fotografie „Sloužící na zámku“. Poslední, mezi sedícími zleva, je jméno Bětky z Vanče.

K této fotografii, přesněji k již zmíněnému jménu, se nám dostalo upřesnění od Libora Dobrovolného z Vanče. Plné jméno „Bětky z Vanče“ bylo Bětky Pelánové. Provdala se do Brna a její nové příjmení bylo Čablová. Zemřela asi před pěti lety.

POČASÍ

Přehled srážek v měsících:

červen	24,9 mm
červenec	69,4 mm
srpen	18,7 mm

PŘÍLOHA 3/2003: Jsme částí země

Budišovský zpravodaj č. 3/2003

Vychází čtvrtletně. Ev. č. min. kultury MK ČR E 11643

V prodeji: Noviny, Helena Kafaňková; Ko-Text, Helena Kostecká; Obuv, hračky, Lidka Poskočilová; Zelenina, Petr Kosina; Potraviny ZD Budišov, Zdeňka Nováčková.

www.horacko.cz/budisov/zpravodaj

Cena Zpravodaje: 10,- Kč

Vydává: Obecní úřad Budišov, IČO 00289159, tel. 568 875 110, e-mail: ou.budisov@horacko.cz

Redakce: Karel Pavlíček (e-mail karel_pavlicek@volny.cz, tel. 568 875 212),

Mgr. Jiří Horák.

Vyšlo v Budišově dne 30. 9. 2003

Technická realizace: Ing. Ladislav Dokulil

Tisk Tiskárna Charvát, s.r.o., Velké Meziříčí

Uzávěrka tohoto čísla 31. srpna 2003

Uzávěrka příštího čísla 15. listopadu 2003

OBSAH

Z OBECNÍHO ÚŘADU	3
Ze zasedání zastupitelstva obce Budišov dne 14. srpna 2003	3
ZPRÁVY	3
Sběrný dvůr	3
V Budišově se pořádá něco děje	3
Občané nesouhlasící s výstavbou úložiště radioaktivních odpadů zakládají sdružení	5
SÚRAO v Budišově	6
Navštivte památku UNESCO	7
Budišov v Budišově	8
Regionální výstava králíků	8
Budišovský prázdninový kaleidoskop	10
Méně než tři – „nepromítáme“	12
Bylo za komunistů levněji?	12
Z HISTORIE	15
Dopis č. 2	15
Náramečský kovář	16
Černá borovice	19
Z archívu MUDr. Vladimíra Němečka	21
Z KULTURY	25
Hleďte studnu s vodou.	25
ZE SVĚTA	26
Život na lodi – díl 3.	26
Tibet	30
Z PŘÍRODY	45
Krokodýlové v zoologickém depozitáři Moravského zemského muzea Brno v Budišově u Třebíče.	45
Rostlina měsíce	46
Rostlina měsíce	48
Rostlina měsíce	50
SPORT	52
Fotbalové oddíly TJ Sokol Budišov	52
Z REDAKČNÍ POŠTY	57
POČASÍ	58
Přehled srážek v měsících	58

